12
DECEMBRIE
1992

România apicolă

România apicolă

Revistă lunară de informare tehnică şi ştiinţifică, schimb de experienţă şi opinii editată de Asociaţia Crescătorilor de Albine din România

EUGEN MĂRZA, editor coordonator

Anul LXXVI • Nr. 12 • decembrie 1992

CUPRINS

1 Francisca BĂLTĂCEANU, Rodica MIRON : Sfîntul Ambrozie — contemporanul nostru
2 Elisei TARŢA : Arc peste timp
3 Nicolae NICOLAIDE : Îngrijirea familiilor de albine în perioada de iarnă
7 Victor NEAGU : Preţul mierii mai satisface pe apicultor ?
9 Elena GROSU : Arbuşti meliferi
12 Constantin GIURCANU : Tratarea şi însămînţarea ramelor
14 Nicolae V. ILIEŞIU : Aportul produselor apicole în menţinerea stării de sănătate a omului vîrstnic
16 Nicole V. ILIEŞIU : Calendarul lucrărilor pentru luna ianuarie
17 Ion ARION : Apicultura în Republica Moldova
18 Iacob VRANĂU PRUNDARU : Stupăritul în munţii Rodnei
21 Corneliu POP : Iarna meteorologică — iarna apicolă
22 Gh. D. ŢUCUDEAN : Noaptea de ajun
23 Traian VOLCINSCHI : Întrebări şi răspunsuri
25 DOCUMENTAR APICOL
28 NECROLOG : Dr. ing. Alexandru SABĂU
29 *** Sumarul sumarelor articolelor publicate în anul 1992

Cu prilejul Crăciunului şi a Anului Nou 1993, Colegiul de redacţie adresează tuturor colaboratorilor şi prietenilor revistei urări de sănătate deplină, fericire, succese în activitatea apicolă şi un călduros

LA MULŢI ANI !

în imagine pe Coperta 1 : Clădirea I.I.T.E.A. APIMONDIA din Bucureşti

(Diacolor : Constantin DINA)

Coperta IV : APIMONDIA — una dintre cele mai longevive organizaţii internaţionale neguvernamentale împlineşte în 1992 o sută de ani. Apicultorii români îi urează viaţă îndelungată, prosperitate şi noi împliniri.

(macheta : arh. Florin ŞTEFUREAC)

COLEGIUL DE REDACŢIE

Ing. AUREL MĂLAIU (Preşedinte de onoare), ing. ELISEI TARŢA (Redactor şef — Preşedinte executiv), PETRE MIHAI BĂCANU, MIHAI BEŞLIU (Republica Moldova), SORIN BODOLEA (Redactor de rubrică), NICOLAE V. ILIEŞIU, ing. ION MILOIU (Secretar general de redacţie), prof. VICTOR NEAGU, prof. COSTACHE PAIU, biol. MIHAELA ŞERBAN, ing. ŞTEFAN SĂVULESCU, ing. TRAIAN VOLCINSCHI (Redactor şef adjunct), ing. EUGEN ZORICI (Redactor şef adjunct).

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

ASOCIAŢIA CRESCĂTORILOR DE ALBINE DIN ROMÂNIA.

● Str. Iulius Fucik nr. 17, Bucureşti, sect. 2 ● Cod. 70231 ● Tel. 11.47.50 ● Fax 13.80.34 ● Telex 11 205 apirom-r ● Cont vir. 4596014 B.A. S.A. sucursala municipiului Bucureşti.

Pentru noaptea de Ajun

Ideea creştină despre originea sfîntă a albinei şi despre natura binecuvîntată a coloniei a traversat, a dăinuit, secole. În 1582, cînd Papa Gregorie al 13-lea a înlocuit vechiul calendar, care nu mai ţinea pasul cu anotimpul, a apărut o diferenţă de 10 zile în numărătoarea zilelor, diferenţă mult controversată. În nordul Angliei, şi nu numai, exista credinţa populară că albinele emit un zumzet la miezul nopţii de Ajun a Crăciunului. Credinţă atît de înrădăcinată în conştiinţa locuitorilor din Yorkshire, convinşi de priceperea albinelor (în domeniul măsurării timpului), încît ani de zile au tras cu urechea la stupi în ambele variante ale nopţii de Ajun, pentru a afla *de la albine* care este de fapt aniversarea Naşterii Domnului. Se pare că albinele urmau (şi poate mai urmează încă ? n.n.) bătrînul calendar iulian.

(din capitolul **Albinele şi mierea în mentalitatea oamenilor** în O carte despre miere de Eva Crane, în pregătire la editura APIMONDIA).

Sfîntul Ambrozie — contemporanul nostru

7 decembrie

Să încercăm să ne apropiem pentru cîteva clipe de scrierile Sfîntului Ambrozie (pe care-l prăznuim în această lună) pentru a-i cunoaşte mai adînc personalitatea. Alegem astăzi un singur aspect, dintre numeroasele posibile: acest mare gînditor şi om de acţiune, pe care în vremea lui întreg Imperiul Roman îl considera ca pe un reper de conştiinţă, este atent, sensibil la frumuseţea naturii; realităţile vizibile îi vorbesc necontenit despre cele invizibile: despre Creatorul lor, despre valorile spirituale, morale, intelectuale care îi sînt necurmat izvor de poezie. Dar să lăsăm textele să vorbească. Din mulţimea lor am ales cîteva:

Imnul Aeterne rerum Conditor: o privire largă asupra lumii locuite, care, în lumina zorilor, se umple de mişcare şi bucurie.

Neîngrădit de timp şi spaţiu
Plăsmuitor a toată firea,
Stăpîn pe veşnicia-ntreagă,
Tu porţi în mînă omenirea.

Din curgerea nestăvilită
a vremilor spre veşnicie,
împarţi în nopţi şi zile timpul
schimbînd durerea-n bucurie.

Al zilei crainic strigă-n noapte,
pe cer lumina-ncet apare,
poteci albind abia firave
subţie negura în zare.

Luceafărul în haine lucii
sloboade din tenebre cerul
şi dincolo de orizonturi
ortacii nopţii-şi duc misterul.

Corăbierul nava-şi poartă
pe neteda şi blînda mare,
cocoşi se-aud, iar Petru-şi spală
în lacrimi marea lui trădare.

Veghează mersul nostru, Doamne,
şi pasul nostru şovăielnic:
cu o privire ierţi păcatul
cînd te rugăm cu glas sfielnic.
Cristos, lumina dimineţii,
pătrundă-n inimă şi-n gînduri;
noi, risipind din suflet somnul,
cu toţii să-l urmăm cîntîndu-i.

Din „O scrisoare către un confrate episcop":

Mîngîie poporul cu harul cuvintelor tale!

Tu ai primit misiunea preoţească şi, şezînd la pupa corăbiei Bisericii, o cîrmuieşti în pofida valurilor. Ţine cîrma credinţei, pentru ca furtunile necruţătoare ale acestei lumi să nu o poată abate din drum.

Nu e de mirare că, între valurile fără număr ale lumii, Biserica Domnului stă neclintită pe temelia-i de nezdruncinat, împotriva mîniei dezlănţuite a mării.

Cuvintele tale să fie deci îmbelşugate, să fie curate şi limpezi; pentru ca, atunci cînd îi înveţi bunele moravuri, să reverşi farmec asupra celor care te ascultă şi să mîngîi poporul cu harul cuvintelor tale, încît să te urmeze de bunăvoie acolo unde îl călăuzeşti.

Extrase de Francisca BĂLTĂCEANU şi Rodica MIRON (din Scrisoarea către Constantius, Ep. II, 1—2. 4—5)

ARC PESTE TIMP

Elisei TARȚA

Cu prilejul ședinței Biroului executiv al Asociației Crescătorilor de Albine de la București, din ziua de 31.VII.1992, la propunerea domnului Gheorghe Pușcașu membru în Biroul executiv al Asociației și președinte al filialei județului Tulcea, s-a hotărît organizarea unei manifestări comemorative privind împlinirea a 35 de ani de la hotărîrea înființării Asociației Crescătorilor de Albine din România. Această hotărîre a fost luată de participanții de atunci la îndemnul *prof. dr. ing. Veceslav Harnaj*, cu prilejul unui schimb de experiență privind practicarea stupăritului pastoral în Delta Dunării, manifestare organizată de Secția de Științe Agricole „I. V. Miciurin" din cadrul Asociației Științifice a Inginerilor și Tehnicienilor (ASIT) în luna august 1957.

Ca urmare, vinerei 7 august la Tulca s-a desfășurat o reuniune a apicultorilor menită evocării a 35 de ani de la reorganizarea Asociației Crescătorilor de Albine din România.

În urmă cu trei decenii și jumătate — deci în 1957 — Consiliul central A.S.I.T. Secția Științelor Agricole „I. V. Miciurin" a organizat o vizită de documentare în Delta Dunării. Cu acel prilej s-au susținut patru referate după cum urmează : *Vasile Voinescu*, apicultor — „Stupăritul pastoral în regiunea Galați" ; *Gheorghe Pușcașu*, tehnician apicol — „Dezvoltarea creșterii albinelor în raionul Tulcea" ; *dr. Dumitru Stanciu* — „Măsurile luate din punct de vedere sanitar-veterinar pentru combaterea bolilor albinelor în regiunea Galați și rezultatele obținute" și *ing. Nicolae Foti* — „Noi măsuri de întreținere a familor de albine".

După dezbaterile pe marginea acestor referate, apicultorii participanți au fectuat o vizită de documentare la stupinele amplasate în deltă la culesul de floră de baltă. Atunci s-a hotărît înființarea Asociației Crescătorilor de Albine care, în dcembrie 1957, a fost înregistrată legal la Tribunalul raionului Tudor Vladimirescu din București.

Dintre participanții la reuniunea din acest an au luat cuvîntul domnii : *Eugen Mârza*, președintele Asociației Crescătorilor de Albine ; *Gheorghe Pușcașu* președintele filialei județene Tulcea a A.C.A. ; *Nicolae V. Ilieșiu*, membru în Consiliul Național al A.C.A. (toți trei participanți la manifestarea apicolă de acum 35 de ani) ; ing. *Aurel Mălaiu*, vicepreședinte al A.C.A., director al Institutului de Cercetare și Producție pentru Apicultură ; prof. *Costache Paiu*, vicepreședinte al A.C.A.

A fost vizitată Stațiunea apicolă Bididia a I.C.P.A. după care organizatorii au oferit o excursie apicolă pe canalele Deltei Dunării. Publicăm în continuare două cuvîntări ținute cu această ocazie.

* * *

DIN CUVÎNTAREA DOMNULUI EUGEN MÂRZA, PREȘEDINTELE A.C.A.

Doamnelor și domnilor,

Înainte de toate cred că este nimerit să fac o scurtă prezentare a apiculturii în țara noastră referindu-mă la cîteva repere de istorie a Asociației. Astfel, înființarea primei asociații de apicultură am sărbătorit-o în 1973 la 100 de ani după ce Nicolae Grand a pus bazele acestei organizații în Banat, în vestul țării, în anul 1873. Au mai existat organizații de apicultură în Transilvania la Cluj, în Bucovina la Cîmpulung ființa o societate districtuală de apicultură, de asemenea în Basarabia la Chișinău. In alte organizații apicole mai mari sau mai mici din diferite localități ale țări activau sipirite luminate și oameni dornici de afirmare și progres.

Se făcea simțită însă în acele timpuri existența unei dorințe fierbinți de unitate națională a tuturor românilor și deci a apicultorilor de a fi împreună, de a se uni și de a comunica. Astfel, în anul

1915 din inițiativa unui grup de inimoși apicultori români se convoacă la București la 20—21 decembrie în sala Bursei din Palatul camerei de comerț, un congres de apicultură cu peste 300 de invitați din întreaga țară și care, sub conducerea lui Constantin Hanganu ulterior profesor universitar la Institutul Agronomic Iași și apoi București, fiul preotului Vasile Hanganu din Iași, și tatăl lui Florin Hanganu de azi. Atunci s-au pus bazele societății naționale de apicultură cu un număr de 13 secții teritoriale în întreaga țară. În acele condiții societatea, deși era o organizație cu vocație națională, își desfășura activitatea în principal în profil zonal, respectiv la București, Iași și alte localități.

În anul anul 1923 se ține la Iași al doilea congres de apicultură al Societății naționale care pentru menținerea unității alege ca președinte pe dr. Florin Begnescu. Acesta a luptat din toate puterile pentru unirea apicultorilor și din teritoriile alipite cu țara. Urmare însă unor probleme familiale (îi moare soția), părăsește țara, iar conducerea societății este preluată de ing. Constantin Hanganu.

Sesizînd situația dificilă prin care trece societatea, Daniel Constantinescu un om curajos și întreprinzător, publică în ziarul „Universul" din 1925 o chemare către apicultorii din țară pentru unirea tuturor organizațiilor apicole existente într-o societate centrală de apicultură care ia ființă cu prilejul celui de al treilea Congres de apicultură ce are loc la 25 octombrie 1925. Putem spune că acel moment reprezintă înfăptuirea organizării tuturor crescătorilor de albine din România care aveau ca organ de presă revista „România apicolă". Societatea centrală de apicultură a cuprins cu acest prilej și societăți din toate teritoriile românești ca de exemplu : Societatea națională de apicultură. Societatea apicolă ardeleană din Cluj, Societotea „Apicultorul" din Chișinău, Societatea apicolă din Banat-Timișoara, Societatea albinarilor din Bucovina-Cernăuți.

Foto 1. *Pe un canal al Deltei Dunării în timpul excursiei apicole din acest an.*

Președinte al Societății centrale de apicultură a fost ales Al. Bulighin, vicepreședinte D. Stamatelache, Daniel Constantinescu secretar general iar casier Gh. Turcu. Sediul societății era pe str. Rotari 38, București.

Societatea centrală de apicultură și-a desfășurat activitatea sub diferite conduceri din anul 1925 și pînă în anul 1948 cînd printr-o decizie a Ministerului Justiție și a Ministerului Agriculturii cu nr. 1350 din 23.X.1948 și publicată în Monitorul Oficial nr. 250 din 27.X.1948 a fost dizolvată. În acea perioadă președinte al societății era doctorul Romanescu iar secretar general profesoral V. Harnaj. Prin aceeași decizie, mai sus amntită, a fost însărcinată cu conducerea activității în apicultură o comisie interimară formată

Foto 2. *Imagine de arhivă. O parte dintre participanții la Consfătuirea apicultorilor din 7 august 1957. În prim plan (stînga) prof. ing. Nicolae Fotti.*

din : Nicolae Fotii, Mihai Buleu, Zaharia Voiculescu, Valeriu Petruș și Constantin Antonescu.

Datorită presiunilor politice din acele timpuri, comisia interimară nu a reușit să desfășoare o activitate unitară și chiar dacă la 22.III.1949 a luat hotărîrea de unificare a tuturor organizațiilor apicole din țară, nu a reușit să o ducă la îndeplinire acest deziderat. La Ministerul Agriculturii consilierul sovietic fiind întrebat de Nicolae Ceaușescu, pe atunci secretar general, în minister dacă în URSS există o asociație de apicultură, a răspuns că „nu", fapt care a determinat ca încercarea de reorganizare a asociației să cadă în desuetudine.

Apicultorii din țara noastră nu s-au lăsat doboriți însă de hotărîrile administrației totalitare din acele timpuri și, profitînd de fatpul că în țară a luat ființă Societatea de științe agricole „I. V. Miciurin", au pornit să-și reorganizeze activitatea sub auspiciile acestei societăți cu sprijinul profesorului Ionescu Pamfil și profesorului Dumitru Manoliu foști președinți ai societății. În acești ani, respectiv 1952—1954, doi tineri absolvenți ai Facultății de zootehnie din București primul Traian Volcinschi la început, și apoi împreună cu un grup entuziast de apicultori : Nicolae Ilieșiu, Nicolae Fotii, Ionel Barac, Marcela Harnaj, Veceslav Harnaj, Constantin Hristea, Constantin Antonescu, Valeriu Petruș, Teodor Bogdan din București și Gheorghe Pușcașu — Tulcea, prof. Davidescu — Ploiești, Nicolae Chiru — Galați, Vladimir Cudelcă — Bacău și mulți, mulți alții din toate regiunile țării au pornit o amplă campanie de propagandă apicolă la început cum am arătat prin Societatea de științe agricole „I. V. Miciurin" și în continuare prin ASIT, organizație cu care a fuzionat în anul 1954 Societatea Miciurin.

Foto 3. *Un grup de participanți. În centrul imaginii d-na Mihaela Șerban, d-nii Nicolae V. Ilieșiu și Gheorghe Pușcașu împreună cu oaspeții din Bulgaria.*

Întreaga activitate desfășurată în acele timpuri contura clar o dorință unanimă a apicultorilor din întreaga țară de a-și organiza propria lor societate profesională.

Data de 7 august 1957 a constituit momentul de vîrf al acestui deziderat și anume la proclamarea unanimă în Delta Dunării a hotărîrii de înființare a unei asociații profesionale de sine stătătoare a apicultorilor din întreaga țară, fapt care s-a realizat după cîteva luni la București în zilele de 28—30 decembrie 1957 — avînd

Foto 4. *În fața sediului Filialei județene A.C.A. Tulcea.*

ca președinte pe profesorul V. Harnaj iar ca secretar general pe Nicolae Ilieșiu.

Aceasta este Asociația Crescătorilor de Albine din România zilelor noastre.

Mult stimați și iubiți colegi din toate colțurile țării, am folosit acest minunat prilej pe care ni l-a oferit domnul Gheorghe Pușcașu pentru a împărtăși mai tinerilor colaboratori adevărata istorie și evoluție a societăților și asociațiilor de apicultură românești, pentru ca aceasta să fie transmisă corect generațiilor următoare.

Relativ puține date din cele prezentate sînt înscrise în literatura de specialitate întrucît de-a lungul anilor evoluția politico-socială din țara noastră nu a permis în trecut ca adevărul să fie mărturisit deschis, direct și fără ocolișuri.

În încheiere aș dori să afirm că am fi deosebit de fericiți dacă transparența încercată astăzi pentru promovarea adevărului ar constitui un început pe care această întîlnire comemorativă ne obligă să-l păstrăm, să-l promovăm consecvent și să-l transmitem generațiilor mai tinere. Vă mulțumesc!

* * *

DIN CUVÎNTAREA DOMNULUI GHEORGHE PUȘCAȘU

Doamnelor și domnilor,

Necesitatea înființării unei organizații care să apere interesele apicultorilor s-a manifestat la crescătorii de albine din nordul Dobrogei încă înainte de anul 1920 cînd o mare parte din aceștia au devenit membri ai Societății Naționale de Apicultură de la Iași, înființată din inițiativa inginerului C. V. Hanganu cu prilejul congresului de apicultură organizat la București în anul 1915.

Animați de ideile lărgirii legăturilor dintre apicultori, în anul 1935 se înființează la Isaccea — pe atunci centrul agricol al județului Tulcea — societatea „MATCA" din inițiativa și sub conducerea unor pasionați apicultori iar în anul 1937 se încearcă transformarea acesteia — dar fără rezultat — într-o societate pe acțiuni.

Deși în plin război — în anul 1942 — ia ființă în Tulcea societatea „ALBINA DOBROGEANĂ" care a cuprins majoritatea apicultorilor din județ.

Atît societatea „MATCA" cît și societatea „ALBINA DOBROGEANĂ" au funcționat pînă în anul 1948 cînd au fost desființate de administrația acelor timpuri odată cu marea majoritate a societăților și asociațiilor din întreaga țară. Cu toate acestea în anul 1952, la 23 martie la Tulcea se organizează „Clubul apicultorilor" denumire acceptată de conducerea de atunci a județului și în cadrul căruia se înființează în localitățile Tulcea, Isaccea, Niculițel, Nifon și Meidanchioi primele cercuri apicole.

Începînd cu anul 1952, sub egida secției de apicultură din cadrul Societății de Științe Agricole „I. V. Miciurin" și mai apoi a ASIT-ului, în fiecare an, în prima duminică din luna iulie, se organizează consfătuiri cu apicultorii la pădurile de tei din Dobrogea precum și numeroase schimburi de experiență, consfătuiri în cadrul cărora sînt supuse dezbaterii importante teme de tehnică apicolă și de organizare a apicultorilor într-o puternică asociație profesională. Cu prilejul unei asemenea consfătuiri organizată de secția de apicultură din cadrul Asociației Inginerilor și Tehnicienilor la 7 august 1957, în Delta Dunării, la propunerea profesorului V. Harnaj, în urma unor aprinse dezbateri, participanții la cosfătuire au hotărît să fie făcute în cel mai scurt timp demersuri oficiale pentru organizarea pe țară a unei asociații a apicultorilor. A fost o zi de mare sărbătoare acordul unanim al tuturor, circa 200 de participanți, fiind însoțit de numeroase luări de cuvînt, de cîntece și veselie..

*

Sărbătorim deci, cu ocazia acestei întîlniri, 40 de ani de la orgarnizaea Clubului apicultorilor din județul Tulcea și 35 de ani de la hotărîrea înființării Asociației Crescătorilor de Albine din România.

Din realizările filialei Tulcea a A.C.A.:

— în fiecare iarnă se organizează cursuri de apicultură cu durata de 30 zile;

— se organizează cursuri de 3 și de 6 luni cu apicultori din țară în cadrul Liceului agricol Tulcea, avînd lectori desemnați de filială, cursuri frecventate timp de 3 ani de 220 elevi.

La Tulcea și-au desfășurat practica în producție absolvenții cursurilor postuniversitare organizate de I.C.P.A. în colaborare cu Institutul Agronomic din București precum și serii de elevi și eleve de la Liceul apicol din București.

De asemnea, studenți din țară și străinătate fac practică la ferma apicolă Tulcea.

La Tulcea au fost instruiți în perioada 1952 pînă în prezent circa 3.500 apicultori.

Dintre cele mai importante realizări ale noastre sînt:

— cîștigarea luptei pentru protecția teiului în pădurile dobrogene în confruntarea cu silvicultura care hotărîse eliminarea acestei specii ca „nerentabilă", luptă dusă în cadrul ședințelor de amenajistică pentru această zonă;

— obținerea reducerii cu 50% a transportului stupilor în pastoral, inițiativă și

(continuare în pag. 6)

Îngrijirea familiilor de albine în perioada de iarnă

Ing. Nicolae NICOLAIDE

Periodic se execută ascultarea, se curăță urdinișurile de albinele moarte, se urmărește ca apa să nu pătrundă în stupi, iar în cazul unor ninsori abundente se curăță zăpada de la urdinișul stupilor, iar în zilele călduroase se stimulează zborul de curățire a albinelor.

Cazurile cele mai frecvente de stări anormale ce se întîlnesc la unele familii de albine în timpul iernii sînt următoarele: **hrană insuficientă sau de proastă calitate, îmbolnăvirea de diaree, pierderea mătcilor, umiditatea exagerată precum și pătrunderea șoarecilor în stupi.** Stările anormale provoacă neliniștea albinelor, le intensifică activitatea ca urmare, grăbesc uzura organismului, influențînd nefavorabil asupra iernării. Stările anormale din familiile de albine în timpul iernii se stabilesc fără a deschide stupii, prin ascultarea familiilor de albine în scopul aprecierii zumzetului produs de către acestea și după cantitatea și starea albinelor găsite pe fundul stupilor. Legat de rezultatul observațiilor, se apreciază felul în care decurge iernarea cît și ce măsuri vor trebui luate imediat pentru înlăturarea deficiențelor.

Șoarecii pătrunși pe urdiniș în stup produc în timpul iernii pagube însemnate, deoarece din cauza frigului albinele nu se pot apăra de aceștia.

Pentru înlăturarea șoarecilor stupul se deschide afară sau în adăpost — în funcție de temperatura de afară — se desface cuibul și se omoară șoarecii. Se înlătură neajunsurile create de aceștia și se închide stupul. În cazul în care lucrarea s-a executat în cameră, familia se lasă liniștită cîteva ore și se transportă apoi la locul de iernare în stupină. Pentru a se preîntîmpina pătrunderea din nou a șoarecilor în stupi, urdinișurile acestora vor trebui protejate cu ajutorul gratiei de urdiniș și completată cu astuparea tuturor eventualelor crăpături din pereții stupului.

Pagube în timpul iernării pot fi aduse și de către păsările de curte care sărind pe acoperișul stupilor provoacă neliniștirea albinelor și în unele cazuri chiar desprinderea ghemului de pe faguri. Ciocănitoarea sau ghionoaia poate produce pagube în special la stupii care iernează în păduri sau la marginea acestora, prin perforarea pereților stupului și consumarea albinelor din ghem. În astfel de cazuri se impune vînarea ei sau ținerea la distanță de stupi prin plase protectoare sau diferite sperietori.

In afara celor menționate mai sus, pagube însemnate în perioada de iernare pot fi cauzate și de existența **unor boli** parazitare cum sînt nosemoza și varrooza, împotriva cărora nu au fost luate din timp măsurile necesare de combatere.

ARC PESTE TIMP

(continuare din pag. 5)

luptă personală, realizare de care a beneficiat întreaga țară timp de peste 20 de ani și altele (punctul apicol Maliuc, sistem informațional).

*

Salutăm participarea apicultorilor din Republica Moldova și Bulgaria.

Îmbrățișăm pe distinsul participant din „garda veche" N. Ilieșiu și bineînțeles pe toți ceilalți participanți.

Dorim să reînnodăm firul acelor utile și fumoase întîlniri dintre îndrăgostiții de apicultură, să trecem măcar pentru moment peste greutățile vieții care ne-au cam înrăit, să redevenim buni prieteni și luptători de suflet pentru apicultura românească.

Adîncă recunoștință înaintașilor sau contemporanilor noștri care nu mai sînt printre noi.

Sper ca în curînd să dăm publicității o amplă scriere despre tot ce s-a petrecut în apicultura din nordul Dobrogei.

Cu acordul dumneavoastră cum și altor apicultori sufletiști, sperăm ca asemenea întîlniri să intre în tradiția organizației noastre.

PREȚUL MIERII MAI SATISFACE PE APICULTOR?

prof. Victor NEAGU

Înaintașii noștri în domeniul apiculturii au pus suflet și competență profesională fără egal în tot ceea ce făceau pentru binele apiculturii. Au elaborat lucrări de mare valoare științifică, multe din ele valabile și astăzi. Ei au îmbinat cît se poate de eficient și firesc munca de practician, cu cea de cercetare, au fost dascăli și îndrumători ai atîtor și atîtor generații.

Rezultatele au fost și sînt pe măsura eforturilor și a preocupărilor respective, a celor din trecut și a celor din prezent. În cifre, la sfîrșitul anului 1989 existau circa 1 980 000 de familii de albine și un efectiv în jur de 100 000 de stupari, efortul muncii lor fiind concretizat în anii buni la 15 000 tone miere predată la fondul centralizat, plus alte mii de tone vîndute pe piață. Dar toate acestea sînt de domeniul trecutului.

Ce ne oferă în schimb prezentul, dar mai ales viitorul ?

Prezentul ne oferă o cercetare științifică temeinică prin Institutul de Cercetare și Producție pentru Apicultură, o bună informare prin intermediul revistei noastre de specialitate „România apicolă", și toate acestea fiind coordonate de Asociația Crescătorilor de Albine.

Dar ce poate să facă această mașină a intelectualității apiculturii românești în fața economiei de piață unde prețul mierii cît și al produselor stupului sînt fixate de cerințele pieții ?

Poate impune apicultorul prețul produselor sale ? DA și NU.

DA, cînd ar exista un acord mutual în decizii, la baza lui aflîndu-se o permanentă informare prin revista noastră, și mai mult NU, întrucît nu există noutate mai mult din lipsă de inoformații, cu bătaie lungă asupra multor sectoare ale activității apicole. Apicultorii sînt lipsiți de informații, astfel din totalul de circa 100 000 de apicultori numai circa 5 000 sînt abonați la revista de specialitate, adică „unu din 20", va beneficia de informație. Cred că nu greșesc afirmînd că de această situație în parte sînt vinovați însăși cadrele de conducere ale filialelor județene. În orice caz, în prezent, evaluarea prețului mierii de către apicultor are un caracter orientativ, valoarea mierii putînd fi stabilită numai de piață, în funcție de dorința și posibilitatea pe care o au cumpărătorii

În lipsa cumpărătorilor dispuși să plătească prețul, ea nu are valoare de moment, ea rămîne prizonieră a bglocajului economico-financiar și expusă capriciilor pieții. Așa se explică cum astă vară pe piața din Tulcea am văzut vînzîndu-se mierea cu circa 300 lei kg, cît un kg de zahăr ? !... Întrucît prețul ei de vînzare azi se negociază, este posibil ca în unele cazuri afacerea să fie mai bună, iar în altele să fie mai slabă. Aceasta ține însă de riscul oricărei negocieri în care factorul timp este esențial. Amînarea încheierii unei tranzacții poate aduce ocazii mai favorabile, dar și ocazii mai defavorabile și numai cel implicat direct în negociere poate aprecia soluția optimă de urmat.

Sînt apicultori care stochează mierea de mulți ani, așteptînd un preț mai bun, pe cînd alții au vîndut-o.

Cred că cei care au păstrat-o nefiind mulțumiți de preț, au procedat bine, dar tot atît de bine au procedat și aceia care au vîndut-o sub presiunea necesității, dar cei care au vîndut numai ca să scape de ea, să facă bani, să-i adune la saltea, au greșit, azi, plătind din greu tributul inflației.

Dar care este prețul real al unui kg de miere ?..., nu am să prezint un studiu pur economic, de altfel e și foarte greu de prezentat știind că acest preț va diferi ușor, mult și foarte mult de la un apicultor la altul, la stabilirea prețului concurînd mulți factori și aceștia cu diverse încărcături de la caz la caz, cum ar fi : dimensionarea stupinei, tehnologia folosită, munca depusă, tipul de stupărit, mijloace de transport, distanțe în pastoral și cîte pe sezon, pregătirea apicultorului, factorul risc (furturi de stupi, culesuri compromise, calamități naturale, bolile albinelor și cîte și mai cîte...

În ansamblu pe acest fundal, care generează prețul, la nivelul apicultorilor au apărut tendințe care împart pe apicultori teoretic, în trei categorii astfel :

Din prima categorie fac parte aceia care au obținut miere marfă puțină, ca

urmare a culesurilor compromise, a furturilor de stupi, stropirilor din agricultură, la acestea adăugîndu-se pentru unii şi lipsa de informaţii cu efectele sale în îngrijirea stupinei. Aceştia vînd puţin la preţul maximal al zilei vînd în speranţa acoperirii cheltuielilor făcute în sezonul respectiv.

A doua categorie o reprezintă apicultorii care nefiind siliţi materialiceşte să vîndă şi neconvenindu-le preţul preferă să o păstreze pentru zile mai bune. Ultima categorie o reprezintă apicultorii care îşi permit să vîndă sub preţul pieţii ! Cei din urmă obţin producţii bune şi constante an de an şi ca urmare a practicării unei apiculturi înaintate, fiind în permanenţă la zi cu informaţiile din revista noastră de specialitate.

Preţul zilei de vînzare al mierii :

Germania un borcan de 1/2 kg de miere autohtonă se vinde între 8—12 DM în raport de calitate şi

un borcan de 1/2 kg miere import se vinde între 4—6 DM.

Franţa un borcan de 1/2 kg costă circa 17 Fr. în raport tot de calitate.

Bucureşti piaţa Veteranilor, un borcan de 860 g costă 1 200 lei ,

piaţa Amzei, 1 000 lei kg pentru miere poliflora

piaţa Crîngaşi 800 lei kg pentru miere poliflora

Probleme deosebite cu care se confruntă apicultorul la stabilirea preţului mierii se referă în principal la :

— căderea portofoliului de comenzi, la toate produsele apicole şi implicit a încasărilor, datorită sărăcirii populaţiei ;

— creşterea masivă a preţurilor materiilor prime, materialelor, combustibililor, medicamentelor, utilajelor apicole, toate acestea cît şi altele au condus la creşterea rapidă — uneori de neprevăzut —a cheltuielilor de producţie şi la diminuarea profitului preconizat din bugetul de venituri şi cheltuieli ;

— creşterea cheltuielilor de transport provoacă mari greutăţi şi o mărire a preţului produselor ;

— o formă a blocajului financiar în ansamblul său apicol, pune pe apicultor în situaţia în care avînd magazia plină de produse apicole, să nu poată vinde, să apeleze la credite pentru a continua ciclul apicol ;

— ridicarea spectaculoasă a preţului biostimulatorilor ;

— cota mare a dobînzilor la credite acordate de bănci — 80% împiedică dotarea şi formarea noilor apicultori ;

— calamitarea naturală a culesurilor, care în ultimii ani se manifestă din ce în ce mai des.

În principal aceste aspecte influenţează randamentul de producţii, ridică foarte mult nivelul cheltuielilor fiind în mare parte în afara voinţei apicultorului. Aceste probleme majore ale apiculturii izvorăsc din marile probleme social-economice ale ţării, din impactul negativ al unor elemente noi ce apar în perioada de tranziţie de la sistemul de lucru anterior, centralizat, la economia de piaţă.

Rezolvarea acestor probleme depinde de soluţionarea unor aspecte de politică economică generală de către factorii politici decizionali din România. E clar că preţul actual de desfacere al mierii nu satisface pe apicultor şi în acest sens lansez un S.O.S., semnal adresat Guvernului. Apelul de sprijinire a apiculturii româneşti, este cît se poate de realist şi justificat, de altfel şi pentru statele avansate problema sprijinirii agriculturii e la ordinea zilei, iar amploarea fenomenului e nebănuit de mare. De pildă, aproape jumătate din producţia agricolă a ţărilor industrializate beneficiază de subvenţii. Ele au constat în 1991 contribuabili din 22 ţări industrializate nu mia puţin de 320,7 miliarde de dolari !... Peste patru cincimi din suma amintită a fost acoperită de cei trei mari, Japonia, Comunitatea Europeană şi Statele Unite. Poate cel mai important suport financiar este preţul garantat. Agricultorii primesc preţuri mai mari decît cele de pe piaţa mondială. Fără astfel de subvenţii foarte mulţi fermieri ar vinde în pierdere şi mai devreme sau mai tîrziu, ar da falimentul. Ruinarea fermierilor nu este însă acceptabilă nici din punct de vedere politic nici economic. Fiecare ţară doreşte să-şi păstreze o anumită independenţă alimentară, fiecare om politic doreşte să aibă voturile fermierilor.

În contrast — mai nou — puţini ştiu că domnul Nicolae Văcăroiu, director general în Direcţia Generală a Veniturilor Statului din Ministerul Economiei şi Finanţelor, în prezent prim-ministru, pentru 1994, construieşte noi modele de impozite adică „orice sursă de venit se impozitează".

Fiecare român să înţelegem şi apicultor !, va primi un cod fiscal în bancă şi îşi va declara cu onestitate venitul anual, oferind cota cuvenită, fără comentarii.

Numai acei care practică apicultura ştiu că adevăratul preţ al mierii rămîne de nepreţuit în nopţile pierdute în pastoral, în transpiraţia zilelor caniculare, a veşnicelor înţepături... e dulce mierea, dar cu ce preţ se obţine ? !...

N.R. Apreciem că publicarea de astfel de articole devine oportună, îngăduindu-ne să extindem dialogul de specialitate, integrarea în planul gîndirii şi analizei economice. În acest sens aşteptăm şi alte articole.

ARBUȘTI MELIFERI

biol. Elena GROSU
Institutul de Cercetare și Producție pentru Apicultură

Pentru a veni în sprijinul apicultorilor, în special a celor care practică apicultura staționar, prezentăm în acest articol la cererea acestora, arbuști meliferi a căror înflorire se eșalonează în timp, asigurînd realizarea unor surse melifere valoroase și de durată.

De asemenea, în măsura în care am reușit să ne informăm, prezentăm și adresele unor pepiniere de unde se poate procura materialul săditor.

Arbuștii meliferi pot fi cultivați pe terenuri degradate, improprii agriculturii sub formă de perdele la marginea pădurilor, sub formă de garduri verzi, pentru împrejmuirea gospodăriilor, ca arbuști ornamentali în parcuri.

La baza acțiunii de plantare a arbuștilor meliferi trebuie să avem în vedere îmbinarea frumosului cu utilul. În acest sens, recomandăm alegerea mai multor specii de arbuști, cu înflorire decalată, corespunzătoare condițiilor locale care să asigure un supliment de cules pentru perioada martie — octombrie, ceea ce poate echivala cu un veritabil „conveier melifer" natural.

Dintre arbuștii cu înflorire timpurie recomandăm **alunul (Corylus avellana L.)** care formează tufărișuri întinse în zona forestieră dar mai ales în pădurile din regiunile de dealuri, unde se dezvoltă în cele mai bune condiții.

Alunul prezintă o tulpină scurtă, care se ramifică de la bază ca o tufă dezvoltînd din buturugă lăstari lungi și drepți care formează o coroană largă. Frunzele puțin cordiforme (formă de inimă) au vîrful scurt, ascuțit cu marginile dublu dințate și ambele fețe păroase. Florile bărbătești de culoare galben-cenușie formează inflorescențe cilindrice (amenți) iar cele femeiești sînt globuloase asemănătoare unor muguri.

Ca dată calendaristică, alunul înflorește cu mult înaintea înfrunzirii în lunile februarie-martie, în raport cu altitudinea și condițiile de desprimăvărare.

Polenul de alun este deosebit de valoros pentru albine, nu numai prin faptul că apare timpuriu în primăvară, cînd în general se resimte lipsa de cules, dar și prin aceea că polenul este abundent și de calitate superioară, cu un conținut în proteine de 28,62%.

Cerințele ecologice ale alunului sînt : rezistența la ger și sensibilitatea la arșiță. Înmulțirea se poate realiza cu ușurință prin semințe (alune) și butași de rădăcină.

Un arbust cu valoare meliferă deosebită este **salcia căprească (Salix caprea L.,)** specie indigenă care crește mai ales în zonele de deal și munte invadînd pădurile rărite.

Salcia căprească are dimensiuni reduse, arbustive, dar uneori poate atinge pînă la 10 m înălțime. Frunzele de forma lat-eliptică sînt pe partea inferioară de culoare cenușie. Marginile frunzei sînt întregi sau dințate cu nervațiuni proeminente ceea ce face ca frunza să apară zbîrcită. Amenții (mîțișorii) apar devreme, înaintea înfrunzirii, prin martie-aprilie.

Polenul furnizat de salcia căprească este abundent și are un conținut ridicat în proteine, de 41,9% ceea ce face ca împreună cu nectarul secretat să imprime familiilor de albine, în primăvară un ritm susținut de dezvoltare.

Specie cu o mare adaptabilitate ecologică este indiferentă la climă și sol, preferînd totuși un climat mai rece și mai umed, cu soluri nisipo-lutoase.

În vederea obținerii materialului săditor se utilizează în mod curent butășirea.

Cornul (Cornus mas L.) specie indigenă este rezistent la uscăciune și crește mai ales în regiunea de coline, dealuri mai puțin la cîmpie sau la munte.

Datorită florilor galbene ce apar devreme primăvara, culorii roșii a frunzelor toamna cornul este folosit ca arbust decorativ. Cornul are dimensiuni arbustive uneori ia formă de arbore. Tulpina este scurtă, cu o coroană rară, frunzele

sînt opuse de formă eliptică cu nervuri curbate şi ambele feţe păroase. Florile sînt grupate într-o inflorescenţă şi apar înante de înfrunzire, în martie-aprilie. Fructele (coarne) de culoare purpurie, lucitoare au gust acrişor şi sînt comestibile.

Importanţa acestui arbust constă în faptul că furnizează foarte timpuriu, surse de nectar şi polen ajutînd la întreţinerea şi dezvoltarea familiilor de albine.

Înmulţirea lui se realizează prin seminţe, butaşi, marcote şi drajoni.

Arbuştii prezentaţi (alunul, salcia căpreasă şi cornul) oferă cules albinelor în lunile martie-aprilie.

Pentru lunile mai-iulie recomandăm salcîmul mic, salcîmul galben, zămoşiţa de asemenea cîrmîzul (hurmuzul) care înfloreşte din iunie pînă în septembrie.

Salcîmul mic (Amorpha fruticosa L.) este un arbust care creşte spontan în luncile rîurilor sau cultivat pentru fixarea coastelor degradate, taluzelor de cale ferată, în perdele de protecţie şi în parcuri ca specie ornamentală.

Arbust originar din America de Nord, are înălţimea de 1—3 m, tulpini rămuroase, zvelte iar frunzele alterne au 11—25 foliole eliptice, rotunjite la vîrf.

Florile mici albastre-violacee formează un spic erect, bogat de 10—12 cm lungime. Fructele sînt păstăi mici, curbate, conţinînd o sămînţă brună, lucioasă.

Salcîmul mic este apreciat ca unul din cele mai bune specii melifere arbustiere, datorită rusticităţii sale cît şi aportului melifer. Are o perioadă de înflorire de aproape 30 zile, în lunile iunie-iulie, perioadă în care furnizează nectar, dar mai ales polen, din abundenţă, cu un conţinut ridicat în proteine.

Înmulţirea se realizează, cel mai adesea, prin seminţe, dar se practică şi înmulţirea vegetativă, prin butăşire sau drajonare.

Salcîmul galben (Laburnum anagyroides) este un arbust indigen, rezistent la secetă, ger şi fum şi este puţin exigent faţă de sol.

Spre deosebire de salcîmul mic, prezintă frunze trifoliate, cu peţiolul lung de 5—8 cm. Florile sînt mari, de 2 cm, galben-aurii şi sînt dispuse în ciorchini lungi pînă la 30 cm. Prin coloritul şi parfumul lor florile sînt foarte atractive pentru albinele care recoltează însemnate cantităţi de nectar. Înflorirea salcîmul galben are loc în mai-iunie.

Înmulţirea se face cu uşurinţă prin seminţe.

Zămoşiţa (Hybiscus syryacus L.) specie exotică, originară din Asia mică, a fost introdusă la noi ca plantă lemnoasă decorativă, mai ales în zonele cu climă caldă.

Arbust de pînă la 3 m înălţime are tulpina ramificată, de la bază, formînd o tufă compactă. Frunzele sînt trilobate cu margini neregulate, dinţate iar florile mari campanulate au culoare albă pînă la roşu-violet.

Înfloreşte din iulie pînă în septembrie oferind albinelor nectar şi polen pe o perioadă îndelungată. Înmulţirea se realizează prin sămînţă şi butaşi.

Cîrmîzul sau hurmuzul (Symphoricarpus albus) este o specie exotică, de origine canadiană, cultivat la noi în parcuri în scop decorativ. Specie rustică, fără pretenţii deosebite faţă de climă şi sol, cîrmîzul suportă chiar terenurile uscate, calcaroase sau sărăturoase.

Arbust sub formă de tufă, are pînă la 1 m înălţime, lujeri subţiri cenuşii şi frunzele variabile ca formă. Florile sînt mici, alb-roze dispuse în spice terminale.

Cîrmîzul este o specie meliferă valoroasă cu înflorire abundentă, de lungă durată, din iunie pînă în septembrie. Este cercetată de albine în tot cursul zilei şi oferă nectar şi polen din abundenţă.

Înmulţirea se poate realiza prin butaşi confecţionaţi iarna sau primăvara înainte de începerea vegetaţiei sau prin despărţire de tufe.

Haina miresii (Polyonum baldschuanicum) este un arbust volubil, cu tulpini flexibile, agăţătoare, folosit pentru decorarea gardurilor, balcoanelor şi acoperirea unor locuri inestetice.

Florile de culoare albă, mici sînt grupate în panicule bogate ce înfloresc eşalonat pe parcursul a 3—4 luni, din luna iunie, pînă toamna tîrziu, în octombrie, cînd cad brumele.

Înmulţirea se face prin seminţe şi pe cale vegetativă, prin butaşi, marcotaj şi desfacerea tufelor.

În ceea ce priveşte procurarea materialului săditor, vă informăm că Institutul de Cercetări şi Amenajări silvice Ştefăneşti pune la dispoziţia celor interesaţi următoarele specii de arbori şi arbuşt :

Arţar american	13 500 buc.
Catalpa	10 000 buc.
Platan	19 300 buc.
Corcoduş roşu	30 600 buc.
Piersic florifer	3 200 buc.
Prun japonez	3 900 buc.
Tei argintiu	18 000 buc.
Gutui	1 200 buc.
Coacăz negru	7 600 buc.
Spirea	51 300 buc.
Cătină roşie	9 000 buc.
Hurmuz	18 000 buc.

În țară, pepinierele Bărăgan, Hemeiuș și Simeria au în stoc material săditor după cum urmează :

Pepiniera Bărăgan, jud. Călărași

Tei argintiu	2 000 buc.
Spirea	27 000 buc.

Pepiniera Hemeiuș, jud. Bacău

Tei argintiu	1 400 buc.
Spirea	5 000 buc.

Pepiniera Simeria, jud. Hunedoara

Gutui	18 000 buc.
Spirea	8 000 buc.

Notă : Acest material răspunde mai multor scrisori între care și cea a d-lui Ștefan Constantin din București. Precizăm că la Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice din București cei interesați pot suna la telefoanele 01/6556845 — secretariat și 01/6555860 — inginer șef.

Stupărit fără pastoral înseamnă o diminuare cu 75 % a recoltei anuale

Rețineți deci această ofertă tentantă

RATMIL BUCUREȘTI
UZINA MECANICĂ MÎRȘA — RA
FAX 925/50733
TELEX 69237

EXECUTĂ MIJLOACE DE TRANSPORT ÎN PASTORAL PE URMĂTOARELE TIPURI DE ȘASIURI DE REMORCĂ :

— REMORCĂ RUTIERĂ tip RM 27/2 :

— *60 stupi în module*
— *laborator prismatic (2050 × 2000 × 2500)*
— *platformă (2500 × 5920)*
— *sarcina totală 6900 kg*

— REMORCĂ RUTIERĂ TRACTATĂ DE AUTOTURISM DE TEREN ARO :

— *capacitate 10—12 stupi*
— *sarcina totală 1500—2000 kg*

Informații și comenzi la sediul întreprinderii din localitatea Mîrșa-Avrig, județul Sibiu sau la telefon : (0) 925/50 ț21 int. 325, 342

TRATAREA ŞI ÎNSÎRMAREA RAMELOR

Ing. Constantin GIURCANU

Ramele, constituie partea cea mai ieftină din stupină putînd fi considerată ca un element care măreşte rentabilitatea activităţii, atunci cînd se are în vedere utilizarea economică a acestora ; sub acest aspect autorul foloseşte cu succes aceleaşi rame peste 30 ani..

1. TRATAREA ŞI IMPREGNAREA RAMELOR ŞI ÎN SPECIAL A SPETEZEI SUPERIOARE CU OXID DE CUPRU. Şipcile laterale şi în special speteaza superioară a ramei sînt deseori deteriorate şi găurite de către larvele găselniţei de ceară, găuri în care îşi găsesc refugiul şi se transformă în pupe. Pentru a evita acest inconvenient este recomandabilă impregnarea acestora cu substanţe stabile şi toxice pentru larvele găselniţei, însă tolerate de către albine. Una dintre aceste substanţe este oxidul de cupru uzual, folosit în agricultură în zeama bordeleză la stropitul viilor.

Modalitatea optimă de a impregna lemnul cu acest oxid este transformarea acestuia în formă solubilă respectiv în soluţie cuproamoniacală, cînd lemnul este bine impregnat şi cu această soluţie, din care apoi la uscare amoniacul se evaporă cu apa, iar oxidul verde de cupru rămîne impregnat în lemn.

Pentru obţinerea acestei soluţii se folosesc : sulfat de cupru (piatra vînătă), carbonat de sodiu (sodă calcinată — sodă de rufe) şi amoniac soluţie. Sulfatul de cupru din comerţ dizolvat în apă, se amestecă cu soda calcinată de asemenea dizolvată ; la 1 kg sulfat de cupru se folosesc 0,400 kg sodă calcinată.

Prin amestecarea celor două componente se formează un nămol (precipitat) care se spală cu apă de cîteva ori şi apoi se amestecă cu o soluţie concentrată de amoniac ; amoniacul se adaugă pînă cînd tot precipitatul s-a dizolvat.

O altă soluţie cuproamoniacală folosită este obţinută prin turnarea de soluţie concentrată de amoniac, cu amestecarea intensă, pînă ce începe să apară şi să se menţină precipitatul de oxid de cupru ; în acest moment se opreşte turnarea soluţiei de sulfat de cupru şi se toarnă o mică cantitate de amoniac, pînă dispare tot precipitatul format.

Ramele încheiate avînd speteaza superioară ţinută într-o asemenea soluţie circa 10 ore în vederea impregnării, nu au fost atacate de găselniţă ; orice început de găurire a fost stopat la o perforare de max. 0,5 mm, (larva respectivă murind sigur otrăvită cu oxidul de cupru). În plus, la atacul masiv început prin anii 66 de către micoze, în special puietul văros, au avut o protecţie suplimentară, oxidul de cupru fiind fungistatic.

Este posibil ca tratarea acestora prin impregnarea cu o soluţie concentrată de sulfat de cupru să aducă rezultate identice ; este însă contraindicată tratarea ramelor însîrmate, soluţia distrugînd rapid sîrma.

2. TRATAREA RAMELOR REUTILIZATE. Datorită diverselor boli şi în special a virusurilor, la reutilizarea acestora, după ce se curăţă de resturile de ceară şi propolis, ramele se supun unui tratament termic în cuptorul de aragaz la o temperatură de circa 120°C timp de circa 15 minute, respectiv perioada în care o fişie de hîrtie introdusă ca etalon de măsură, îşi schimbă foarte puţin culoarea albă spre maron.

În mod corespunzător şi o tratare cu bioxid de sulf poate conduce la îndepărtarea respectiv distrugerea diverselor boli ; de asemenea spălarea ramelor cu sodă sau cu diferite dezinfectante.,

3. TRATAREA SÎRMEI FOLOSITĂ LA ÎNSÎRMARE. Constatăm că sîrma se lipeşte mai greu de fagurii artificiali şi în special faptul că sîrma neacoperită de ceară se oxidează uşor atunci cînd fagurii sînt trataţi cu bioxid de sulf, formol, acid acetic glacial, etc., din aceste motive aceasta este acoperită cu un strat foarte subţire de ceară de albine, înainte de însîrmarea ramelor ; acoperirea se realizează astfel : în vasul cu ceară topită în baie de apă se introduce colacul de sîrmă unde se ţine circa 5 minute ; după aceasta se scurge excesul de ceară de pe colac ; practic se procedează astfel : o porţiune de colac de sîrmă avînd circa 1/2 kg ţinut în mînă pe un băţ, este resfirată şi introdusă în oala cu ceară topită. În ceară se află circa 1/3 din circonferinţa colacului, restul fiind afară ; printr-o răsucire lentă a băţului, colacul de sîrmă este rostogolit prin ceara topită care pătrunde printre firele de sîrmă şi de pe care se scurge excesul, atunci cînd porţiunea de colac ceruită părăseşte în mod continuu baia de ceară.

După ceruirea întregului colac, se scoate lent din ceara topită, pentru a se scurge tot excesul de ceară.

Colacii de sîrmă astfel trataţi, nu se mai încurcă în timpul lucrului şi nici nu

se mai oxidează sau corodează în cazul unei depozitări ulterioare necorespunzătoare.

Fagurii artificiali fixați pe asemenea sîrme se fixează foarte ușor, practic nu se mai dezlipesc iar albinele cresc uniform acești faguri; mătcile chiar la primul ouat al fagurilor albi, le însămînțează și pe linia sîrmelor, puietul ieșind uniform chiar din prima generație.

Avantajul principal îl constituie faptul că un asemenea fagure poate fi tratat de nenumărate ori cu bioxid de sulf, acid acetic glacial, etc., sîrmele neputînd fi corodate, fiind protejate cu un strat de ceară.

4. ÎNSÎRMAREA RAMELOR. Diverse variante de așezare a sîrmelor în ramele însîrmate, au fost deja prezentate de revistă în ultimii ani; autorul folosește însă însîrmarea ramelor după modelul din figură; acest model a fost adoptat de mulți apicultori după ce l-au experimentat pe motivele principale că nu permite ruperea fagurilor și înlătură alungirea celulelor deseori survenite pe zona centrală a fagurelui, deci acolo unde se depune cel mai mult puiet, celulele alungite devenind celule de trîntori.

Schema din figură este pentru rama ME și prevede 4 sîrme orizontale; într-o

(continuare în pag. 21)

ANUNȚ IMPORTANT

Creșterea alarmantă a costurilor hîrtiei, a cheltuielilor de fabricație și a taxelor de expediere au determinat scăderea îngrijorătoare a tirajului revistei și ca urmare a apărut necesitatea subvenționării activității de editare a unicei publicații apicole care apare în România de peste 75 de ani.

Grație înțelegerii de către factorii de decizie a importanței continuării apariției, a conjugării eforturilor de finanțare, revista și-a urmat neschimbată existența ritmică în condițiile în care în alte țări foste socialiste, aparițiile revistelor apicole au fost sporadice și precare.

Pentru anul 1993 costul unui exemplar va fi de 50 lei, sumă care nu acoperă integral manopera și materialele consumate. În atari condiții un abonament anual va fi de 600 lei. Facem un călduros apel de suflet la toți apicultorii, la toți salariații filialelor noastre județene, la membrii birourilor filialelor și cercurilor apicole, la toți prietenii și colaboratorii noștri pentru a sprijini realizarea unui număr cît mai mare de abonamente. Este destul să menționăm că valoarea unui abonament anual reprezintă mai puțin decît prețul unui kg de miere. Or nu credem să existe un apicultor care să aibă reținere în a cheltui un kg de miere pentru informarea sa din surse interne și externe asupra a tot ce înseamnă teorie și practică apicolă.

Situația revistei se va hotărî deci de către cititorii ei fideli de la care așteptăm să fie mai mult decît pînă acum alături de noi, alături de toți cei care practică această nobilă și milenară îndeletnicire.

Abonamentele se pot face la filialele județene, magazinele apicole, cercurile apicole cu gestiune și la oficiile poștale urmînd ca revista să apară în Catalogul presei române pe 1993.

Desigur am fi bucuroși să apară și sponsori (persoane particulare sau firme) prin ale căror contribuții bănești situația financiară a revistei s-ar putea îmbunătăți. Pe toți îi așteptăm cu speranța că apelul nostru va găsi ecou la actualii cititori cît și la viitori prieteni ai publicației noastre.

COLEGIUL DE REDACȚIE

Aportul produselor apicole în menținerea stării de sănătate a omului vîrstnic

Nicolae V. ILIEȘIU

Fundația „Ana Aslan", Societatea Română de Gerontologie și Geriatrie împreună cu Academia de Științe Medicale a organizat la București, în perioada 29—30 octombrie 1992, la Secția clinică Otopeni, „A doua Masă rotundă cu tema : „Problematica medico-socială a vîrstnicului", *la care a participat și dl. ministru dr. Tomescu, reprezentînd Ministerul Sănătății, precum și oameni de știință din țară și străinătate, reprezentanți a numeroase instituții de specialitate și de binefacere interesați în organizarea unei temeinice acțiuni social-sanitare de protecție a populației omului de vîrsta a treia.*

Lucrările și dezbaterile au fost conduse de către dl. academician prof. dr. Ștefan Milcu, președintele Academiei de Științe Medicale și de dl. prof. dr. Constantin Bălăceanu-Stolnici, președintele Societății Române de Gerontologie și Geriatrie.

Au fost prezentate 140 comunicări și referate, printre care și următoarea comunicare a apicultorului Nicolae V. Ilieșiu, *autorul Brevetelor de invenție a produselor* „Apilarnil®" *și* „Apitotal N.V.I.®"

În calitate de apicultor, preocupat de diversificarea producției apicole și de crearea unor noi resurse naturale utile omului de pretutindenea, am prezentat — informativ — cîteva considerente privind produsele stupului în alimentația umană, utilizate în menținerea stării de sănătate, cu referiri speciale la procesele legate de bătrînețe și îmbătrînire. Dar, înainte de a trece la enumerarea și indicarea produselor apicole naturale și a utilizării lor, am supus atenției un fapt de observație : În majoritatea cazurilor *stuparii sînt longevivi.* S-a demonstrat că vigoarea și longevitatea lor este strîns legată de însăși viața pe care o duc în mijlocul naturii, în prisaca lor cu zumzet de albine cu miros plăcut de miere și ceară și ocupîndu-și timpul liber în descifrarea cu pasiune a tainelor vieții coloniei de albine, în dorința de a obține cît mai multe produse apicole pentru satisfacerea nevoilor sale și ale familiei, pentru o sănătate robustă, cu cît mai puține medicamente de sinteză — și nu în ultimul rînd, pentru a-și asigura cît mai plăcut disponibilitățile de preocupări rezultate o dată cu depășirea vîrstei de 60 ani...

În cadrul problematicii care constituie obiectul mesei rotunde este de reținut această constatare : *a longevității stuparilor.*

Față de necesitățile și modul actual de viață trepidantă, omul contemporan este supus stresurilor și condițiilor mediului din ce în ce mai poluat și are de luptat pentru asigurarea hranei, combaterea bolilor. În concordanță cu necesitățile și ritmul diferitelor stadii de dezvoltare a societății umane.. În această intensă acțiune de folosire a cît mai multor și mai variate surse naturale, omul s-a apropiat, încă de la începutul existenței sale și de produsele stupului.

Produsele coloniei de albine s-au înscris — de la începuturile preistoriei — în rîndul alimentelor naturale folosite pentru completarea și îmbunătățirea hranei și *apoi* pentru combaterea și prevenirea suferințelor omului. În cadrul relației plantă-albină-om, s-a constatat că principiile active ale diferitelor plante, se regăsesc în produsele apicole, la care se adaugă și contribuția unor secrețiuni proprii organismului albinei. Pentru majoritatea produselor stupului, nu se poate face o distincție netă între efectul lor ca *aliment* și *remediu* — medicament.

După proveniența lor, produsele apicole se împart în : produse apicole *naturale directe* și produse *apicole derivate :* — mierea, ceara, propolisul, polenul, păstura, veninul de albine, lăptișorul de matcă, trituratul larvar, apilarnil și concentratul apical „Apitotal N.V.I.", sînt *produse apicole naturale directe.*

— Hidromelul, socata de miere, oțetul de miere, turtele și prăjiturile cu miere, cremele cosmetice conținînd ca substanță biologic-activă lăptișor de matcă, apilarnil, polen și propolis, pomadele cosmetice pe bază de produse apicole, preparatele vitalizante în compoziția cărora intră produsele apicole, ca și spray-urile cu propolis și apilarnil sau preparatele medicamentoase conținînd produse apicole biologic active etc. sînt numai cîteva din *produsele derivate,* dintre care unele se folosesc în tratamente medicale de care se ocupă în special apiterapia.

Ținînd seamă de complexul compozițional al fiecăruia din cele 9 *produse apicole*

directe, utilizarea lor, în scop alimentar, profilactic și terapeutic este strict legată de cunoașterea structurii și acțiunii *specifice* pe care o exercită în *anumite* domenii de aplicabilitate, fapt pentru care se impun următoarele concluzii privind producția, protejarea, extinderea și aplicabilitatea acestor valoroase surse alimentare și apiterapeutice :

1. Majoritatea produselor apicole (mierea, polenul, păstura, lăptișorul de matcă și apilarnilul) sînt, prin compoziția lor biochimică, surse valoroase alimentare, profilactice și medicamentoase pentru toate categoriile de vîrstă ale omului și mai cu seamă sînt benefice pentru aceia de care se ocupă geriatria.

2. Toate produsele apicole exercită o acțiune profilactică și curativă de care beneficiază starea de sănătate a populației. Deci pot fi utilizate, ca materii prime, în industria de medicamente și cosmetice.

3. Produsele apicole alimentare ca și produsele apicole cu specific accentuat medicamentos, conțin într-un raport armonios toate grupele de substanțe caracteristice alimentelor solicitate de organism : proteine, lipide, glucide, săruri minerale, vitamine și apă, *dispunînd astfel de toți factorii nutritivi energogeni*, inclusiv de substanțele cu rol plastic de refacere a țesuturilor uzate, unele din componente îndeplinind funcția de catalizatori ai proceselor biochimice și de desfășurare a vieții celulare. În plus, conțin și unele principii terapeutice utile mai ales pentru vîrstnici.

4. Natura biochimică a produselor apicole implică o tehnologie de preparare (gospodărească sau industrială) care să nu altereze sau să distrugă acțiunea biologic activă a *structurii naturale* a produselor apicole.

5. Produsele apicole sînt utile și necesare atît pentru producția de preparate profilactice solicitate de omul sănătos cît și pentru omul bolnav în scop terapeutic.

6. Pentru generalizarea utilizării produselor apicole în mod cît mai științific, se impun următoarele măsuri :

— Organizarea unei acțiuni de popularizare a cunoștințelor și datelor justificate științific, legate de compoziția și utilizarea diferențiată a produselor apicole în scop alimentar, profilactic și terapeutic astfel ca să se înțeleagă mai corect relațiile : alimentație-sănătate și poluare —, în cadrul problemei prioritare a alimentației corecte și a medicinei preventive, înlăturîndu-se erorile și exagerările în acest domeniu.

Această acțiune ar permite atragerea spre apicultură a unui mare număr de vîrstnici, astfel ca să-și ocupe timpul liber cu cunoașterea tainelor vieții coloniei de albine și să se bucure de avantajele unei prisăci în mijlocul naturii.

7. Se impune, de asemenea, studierea posibilităților de valorificare a produselor apicole și a preparatelor conținînd ca substanțe active produse apicole naturale, ca produse *bio garantate*, provenite din zone nepoluate.

*
* *

Într-una din lucrările mele publicate recent, în acest an (ediția a II-a a volumului monografic-documentar despre „Apilarnil") am abordat mai pe larg tema legată de acțiunea produselor apicole și în special al produsului realizat acum 12 ani: *apilarnil*, în procesele de stimulare a factorilor naturali din organismul uman la oamenii din cea de a treia vîrstă. Am semnalat posibilitatea aplicării cu bune rezultate a apilarnilului, printre altele și în gerontologie, ca factor biostimulent și de intervenție în mecanismul celular și fiziologic al organismului uman, în vederea menținerii cît mai îndelungate a vigorii sale și prelungirii mediei de viață a omului, preconizat să trăiască și să depășească o sută de ani. Pe această temă am realizat un amplu dialog documentar cu un medic de specialitate, doctorul Romeo Teodorescu, care a avut amabilitatea să-mi răspundă cu multă competență profesională, la multe întrebări și probleme care frămîntă milioane de bărbați și femei din lumea întreagă, oameni care depășind 60 de ani au intrat, sub semnul îngrijorării, în marea familie a celor din a treia vîrstă.

În concluziile dialogului, medicul Romeo Teodorescu a precizat următoarele :

— „Viața a demonstrat în decursul timpurilor eficacitatea produselor stupului, a mierii și a derivatelor sale, la mai toate popoarele lumii, în însănătoșirea și tonifierea organismului uman ca și utilizarea terapeutică a acestora în numeroase preparate naturale."

— „Conținînd o mulțime de substanțe nutritive și principii active, produsele apiterapeutice trebuie să-și găsească un loc tot mai important în alimentația rațională a oamenilor în general și a vîrstnicilor în special."

*
* *

Obiectul comunicării prezentate constituie o tematică care nu poate fi expusă și epuizată în aceste cîteva date informative.

În încheiere, anunț că în preocupările mele de a realiza noi preparate pe bază de produse apicole biologic active, am obținut un nou brevet de invenție pentru producerea unui preparat apiterapeutic și vitalizant (B.A.V. — Brevet de invenție O.S.I.M. nr. 96224/1986), care va fi apreciat și solicitat în mare măsură și de categoria populației vîrstnice.

Calendarul lucrărilor pentru luna ianuarie

Nicolae V. ILIEȘIU

Organizarea și desfășurarea muncilor sezoniere în stupină este determinată și impusă de: dezvoltarea biologică a coloniilor de albine; condițiile micro-climatice ale zonei în care este amplasată stupina; structura bazei melifere existente în diversele perioade ale anului; gradul de poluare a mediului ambiant; starea sanitar-veterinară a coloniilor de albine, inclusiv de puterea lor biologică și de producție, precum și de alți factori implicați în asigurarea condițiilor corespunzătoare existenței, dezvoltării și practicării apiculturii, factori din care nu pot lipsi cunoștințele profesionale și pregătirea tehnică a apicultorului practician sau începător.

Toate muncile stuparului legate de practicarea apiculturii constituie indicații și prevederi **obligatorii** cuprinse în **„Calendarul apicultorului"** pe care trebuie să le cunoaștem și să le aplicăm întocmai și la timp într-o anumită perioadă. Este adevărat că în cursul unui an apicol calendaristic în stupine mai pot să apară și să observăm **și cazuri excepționale** nemenționate uzual în planul obișnuit de indicare și efectuare a muncilor în stupină. În această categorie de **situații speciale**, intervențiile apicultorilor trebuie să țină seamă de **cauzele** care au determinat sau determină starea excepțională. Ne referim mai ales la declanșarea unor epizotii, accidente, efecte ale chimizării abuzive a agriculturii etc. În aceste cazuri intervențiile apicultorului trebuie să respecte cu severitate **metodele** și **indicațiile** competente ale specialiștilor în domeniile respective.

Revenind la **„Calendarul apicultorului"**, trebuie să reținem **constatarea** că **anul apicol** nu corespunde cu **anul calendaristic** obișnuit. Dar pentru ușurința încadrării didactice și informative a planului nostru de muncă în stupină vom preciza că **sezonul apicol activ** corespunde totuși unor anumite **luni** calendaristice, chiar dacă în realitate **anul nou apicol** începe în lunile septembrie-octombrie și nu la 1 ianuarie. De această **precizare** va trebui să ținem seamă ea având o importanță deosebită în a aplica cele mai eficiente metode de lucrări în stupină, toate indicațiile prevăzute și recomandate cu titlu informativ în calendarul lunar urmărind atît reducerea timpului afectat lucrărilor descrise cît și pentru a asigura un indice de eficiență superioară pentru dezvoltarea apiculturii și a rentabilizării ei.

În acest scop vom evidenția în Calendarul apicol, în rezumat doar principalele îndatoriri ale unui stupar legate în special de fiziologia și dezvoltarea coloniei de albine ca unitate biologică, productivă, precum și indicarea obligațiilor profesionale pe care le are față de propria stupină, începînd cu luna calendaristică din an.

Respectînd cele mai competente recomandări înscrise în manualele de apicultură, de sfaturile apicultorilor cu experiență ca și de studiile comparative publicate în revistele de specialitate privind stadiul de dezvoltare normală a coloniilor de albine în raport cu starea și evoluția timpului în perioada unui an, apicultorii trebuie să-și organizeze muncile în stupină, avînd în vedere următoarele **situații speciale** caracteristice pentru **luna ianuarie:**

● În această lună, albinele se află în continuare în **„odihnă de iarnă"**. În această perioadă se asigură o liniște desăvîrșită în stupină. Se evită zgomotele, trepidațiile, ciocăniturile în stup etc. întrucît toate acestea dăunează odihnei de iarnă din punct de vedere fiziologic. O dată cu primele înghețuri din luna precedentă, albinele s-au strîns în „ghemul de iernare". În acest ghem de formă sferică se realizează schimbul de căldură, de la o albină la alta, ele mișcîndu-se în continuu în interiorul ghemului, prelevînd din fagurii cu miere hrana necesară întreținerii proceselor vitale și pentru încălzirea ghemului în interiorul căruia asigură o temperatură de circa 25°C.

● Schimbarea aerului viciat cu aer proaspăt se realizează prin urdiniș. De aceea urdinișurile trebuie să fie corespunzător deschise pentru ca albinele

(continuare în pag. 22)

Apicultura în Republica Moldova

Ion ARION
Candidat în Științe Agricole — Chișinău

Republica Moldova este înzestrată de natură cu relief variat, însorit și o climă blîndă, cu păduri și fînețe unde predomină nenumărate plante nectaro-polenifere.

S-a dovedit istoric că aceste meleaguri sînt foarte prielnice și pentru albinele melifere.

Mai adînc să vorbesc despre istoria dezvoltării acestei vechi ramuri a agriculturii nu am putință din pricina lipsei **documentelor de arhivă.**

De aceea mă voi opri asupra dezvoltării apiculturii pe acest teritoriu mai tîrziu (în perioada contemporană).

Îndată după război, la Chișinău, a fost organizată o mică gospodărie de stat pentru creșterea mătcilor, pentru aprovizionarea republicii, în condițiile climaterice care permit obținerea mătcilor mai devreme (15—16 mai) decît în alte regiuni; o parte din ele erau trasportate după cerințe în alte regiuni ale U.R.S.S.

La început această gospodărie avea în jurul la 6—700 familii și producea 8—**10 000 mătci.**

În ultimii ani gospodăria a crescut la 4 mii familii și a produs 60—70 mii de mătci.

Pînă în anii 1970 în **republică** apicultura era o ramură ce s-a dezvoltat fără o atenție specială. Numărul familiilor variază între 80—90 mii și e orientată spre **sporirea produselor apicole : miere, ceară,** roiuri ș.a.

După 1970 Moldova a fost declarată grădina U.R.S.S. S-a început marea intensificare a agriculturii republicii, sădirea **în masă a livezilor gigantice. În timp de** 10 ani s-au sădit 190—200 mii hectare de diferite livezi intensive. Și numai după 5—7 ani cînd aceste livezi au intrat parțial în primul an de rod s-a simțit și necesitatea albinelor ca polenizatori de bază, pentru că în urma folosirii intensive a chimicalelor în lupta cu dăunătorii au fost distruse și o mare parte din insectele folositoare care în alte condiții polenizau pînă la 40% din toate florile. Deci cu intensificarea agriculturli este nevoie de **un număr sporit de familii de albine.**

Se primesc cîteva hotărîri ale guvernului de a mări numărul familiilor și calitatea lor, și pentru prima dată a fost primită hotărîrea obligatorie ca toate acestе livezi să introducă în planul de cheltuieli și sumele pentru a plăti între 15 și 20 ruble pe familia de albine tuturor apicultorilor ce vor aduce familiile la polenizare. O dată cu creșterea intensificării agriculturii și introducerea sorturilor noi de floarea-soarelui și de plante furajere crește și numărul familiilor de albine.

În 1982 se mai formează 8 gospodării **apicole fiecare din ele avînd cîte 2,5—3** mii familii de albine și se specializează la obținerea de produse apicole și la polenizarea livezilor, culturilor tehnice și furajere. Spre exemplu la polenizarea livezilor intensive în 1980 au participat 2,5 mii familii, în 1985 — 40 mii familii, iar în 1990 — 130 mii familii.

Republica Moldova dispune în momentul actual de aproximativ 220 mii familii de albine, dintre care jumătate sînt în posesia apicultorilor amatori și jumătate sînt a gospodăriilor colective și de stat care există încă.

Aproximativ 80% din toate familiile la vremea culesului sînt transportate în diferite loçalități pentru un cules bogat.

În republică sînt cîteva instituții care se ocupă cu cercetarea științifică în domeniul apiculturii.

Primul este Institutul de cercetări științifice în domeniul zootehnic și veterinar, **unde se află laboratorul de apicultură,** în ale cărui preocupări intră producerea de material de reproducere și studierea liniilor noi de rasă carpatină. Al doilea este laboratorul din cadrul Institutului de zoologie a Academiei de științe a republicii, unde, în principal, se studiază polenizarea plantelor cu ajutorul albinelor, al treilea — la Facultatea de zootehnie a Institutului agricol din Chișinău — este un laborator care studiază mai multe probleme în domeniul apiculturii.

În republică este un comitet de coordonare a cercetării științifice sub președin**ția doctorului docent prof. Nicolae Ursu.**

La sfîrșitul anului toți reprezentanții institutelor de cercetare se adună pentru **a discuta toate rezultatele obținute, care** mai departe sînt recomandate pentru aplicarea în practică.

Stupăritul în munții Rodnei

Iacob VRANĂU PRUNDARU

Nu știu de ce mă intriga faptul că toți cei care scriau despre istoricul apiculturii din România, începeau cu un arhicunoscut citat din Herodot. Iată însă că vrînd-nevrînd și eu sînt nevoit să apelez la acest citat, din Istorii, *V, 10 : „Tracii spun că ținutul de dincolo de Istru / din stînga Dunării / e ocupat de albine și din cauza lor nu se poate pătrunde mai departe. Cei care povestesc așa ceva, după părerea mea, spun lucruri de necrezut. Căci se știe că vietățile acestea îndură greu frigul ; iar eu sînt de părere că ținuturile de sub constelația Ursei / adică din ținuturile nordice / nu pot fi locuite din cauza frigului". Această părere a celebrului istoric evident că era greșită. El nu știa de extraordinara capacitate a albinelor (ca și a altor viețuitoare, dealtfel) de a se acomoda condițiilor de climă în care trăiesc. Oricît ar fi iarna de grea, stupii nu mor de frig ci de foame. Este cunoscut cazul acelei familii de albine care a iernat în vîrful unei clopotnițe din Arhanghelsk, unde temperatura coboară iarna la multe zeci de grade sub zero. Că „dincolo de Istru nu se poate pătrunde mai departe din cauza albinelor" poate să fie adevărat. Istoricii presupun faptul că strămoșii noștri se apărau în lupta contra invadatorilor și cu ajutorul albinelor. Chiar și pe columna lui Traian apare o scenă în care un dac aruncă de pe zidul cetății o coșniță presupusă a fi cu albine peste soldații romani care-i asediau (blocul 80). Se cunosc multe asemenea cazuri, de folosire a albinelor în timp de război. Evident că și cei care încercau să cotropească teritoriul geto-dac erau întîmpinați de înțepăturile albinelor. Așadar albinele trăiesc și în regiuni mai reci, regiuni nordice sau regiuni montane. Dacă Herodot scria aceste* Istorii *cu 450 de ani înaintea erei noastre, 650 de ani mai tîrziu (în jurul anului 200 d.Cr.) un alt vestit scriitor al antichității, Claudius Aelianus, avea să spună : „Am aflat dintr-o anumită lucrare că există albine în Sciția / ținutul din nordul Mării Negre / și că nici nu le pasă de frig. /.../ Să nu mi se ia în nume de rău faptul că înfățișez lucrurile contrar celor scrise de Herodot".* (Despre animale, *II, 53).*

Locuitorii din văile munților Rodnei, deși clima este mai umedă și mai rece, au practicat apicultura din vremuri imemoriale, așa cum au practicat-o, dealtfel, și locuitorii din alte zone montane sau cei din munții Apuseni, unde s-au găsit acele contracte de vînzare, scrise pe tăbliță de ceară, datînd de pe timpul ocupației romane. De fapt termenul de „practicare a apiculturii" nu este cel mai adecvat, deoarece nu se practica o apicultură în adevăratul înțeles al cuvîntului ci aproape fiecare gospodar avea pe lîngă casă, înșirați pe niște lavițe din fundul „tîrnațului" (prispa din jurul casei, închisă cu scînduri) cinci-șase stupi, iar cei mai înstăriți precum și învățătorii și preoții aveau cîte zece, douăzeci sau mai mulți, fără să fie neapărat „apicultori". Trebuie să mai știm că oamenii nu cunoșteau și nu foloseau zahărul. Acesta a apărut în nord-vestul Transilvaniei abia la sfîrșitul secolului XVIII, adus de la Viena, și bucățile de zahăr le foloseau numai bolnavii pentru administrarea medicamentelor (a picăturilor amare). I se zicea „coțcă" fiindcă era cubic (în sîrbă kocka = zar). Așadar îndulcirea teiului *(ceaiul) și a cozonacilor se făcea* numai *cu miere, așa cum lumînările pentru biserică și pentru casă se făceau din ceară, deci creșterea albinelor era o necesitate pentru fiecare gospodar. Aceasta se poate vedea și din faptul că pînă la sfîrșitul secolului XIX s-a păstrat obiceiul ca la nuntă tinerii căsătoriți să primească de la nași ca zestre : „o vacă, două oi,* un stup *și zece florini (valută austriacă), apoi pe rînd și ceilalți nuntași dau bani sau alte daruri..." Deci vrînd-nevrînd fiecare familie avea stupi. Evident că cei care aveau stupi mai mulți îi țineau pe la casele din cîmp, unde aveau „pășune" mai bună. S-au păstrat termeni apicoli atît în toponimia locală* (Valea Prisăcii *la Sîngeorz-Băi) cît și în numele de familie* (Berci, *de la „bărcuit", la Sîngeorz-Băi sau* Bercioaia, *la Maieru). Toată regiunea a cunoscut, la începutul acestui secol, pe Bercioaia din Maieru, care trata fracturile, luxațiile și*

alte boli cu miere și spirt. Același lucru îl fac și astăzi urmașii ei.

În luna august a anului 1717, satele din valea superioară a Someșului Mare au fost invadate de tătari (13.400 de luptători, în frunte cu hanul Agiamet-Gherei și comandantul Colceag-Aga) care au ajuns pînă la Bistrița, distrugînd totul în calea lor. Au aprins satele, bisericile, morile, finul, cerealele, etc. Au ucis oameni și au luat prizonieri (numai din Rodna, Maieru și Șingeorz au luat 178 de captivi, pe care i-au vîndut apoi ca sclavi turcilor). În urma acestui dezastru, în toamna aceluiași an se întocmește un „tablou" cu pagubele produse, pentru a-l prezenta autorităților de la Viena. Din acest tabel[2] vedem că în Rodna au fost arși sau distruși un număr de 458 de stupi, în Maieru 228 și în Șingeorz 266, deci aproape o mie de stupi la o distanță de 15 km. Aceștia au fost distruși dar au mai și rămas, deoarece casele oamenilor erau răsfirate pe toate dealurile și pîraiele. De aici rezultă o densitate destul de mare a stupilor. Trebuie să știm însă că cerealele de bază ale locuitorilor erau, așa cum reiese dintr-un document al vremii[3], lintea, meiul și hrișca, importante resurse de nectar. Dacă la acesta mai adăugăm bogatele pășuni și fînețe precum și zmeura, murea, zburătoarea și multe alte plante melifere din zona montană, ne dăm seama că regiunile montane sînt suficient de bogate în resurse de hrană pentru un număr mare de stupi.

Într-o listă a preoților existenți la 1733 în Valea Rodnei[4], vedem că preoții dețineau cei mai mulți stupi (cîte 25—30), erau, se vede, buni gospodari, exemplu pentru enoriași. De exemplu, Popa Iacob din Maieru (unul dintre cei 5 preoți existenți) avea 8 boi, 4 vaci, 100 oi, 10 cai, 6 porci (mai mari de 2 ani) și 30 de stupi, iar cereale semăna 26 de cuburi (1 cub = 96 kg) de linte, mei, hrișcă și puțin „kukuruz" (seminatura in granis importat), deci locuitorii semănau mai mult de probă cîte 2—3 cupe (3—5 kg) de porumb adus din import.

În „conscripția" generală din anul 1750[3] constatăm din nou că populația acestor localități deținea un mare număr de stupi; astfel numai în Maieru existau 336 de stupi-matcă (apum-alvearia), roii nu se recenzau, în Rodna 175 și în Șingeorz 204. Dacă ținem cont de faptul că recensămintele fiscale se făceau în noiembrie-decembrie, după ce oamenii și-au „tăiat" stupii cei mai „grași" și dacă mai scădem și numărul roilor din acel an, care nu se recenzau, rezultă un număr mult mai mare de stupi de cît arată scriptele.

„Tăierea" stupilor se făcea toamna astfel: se căutau, prin ridicare, stupii cei mai grei, apoi se făcea în curte o groapă cît o farfurie, în care se aprindea un bulgăraș de sulf. Peste această groapă fumegîndă se așeza un stup și astfel albinele mureau asfixiate. Stupul era dus apoi în casă și cu un cuțit se desprindeau fagurii de peretele coșniței, se măturau albinele moarte, apoi fagurii erau sfărîmați și storși manual, prin presare, într-o covată mare de lemn. Mierea era pusă apoi la limpezire iar ceara era spălată cu apă caldă, pentru a se extrage din ea toată mierea. Această apă îndulcită era pusă apoi la fermentat și din ea rezulta mult apreciatul mied.

Într-o „monografie" a comunei Ilva-Mare (care pînă la 1736 aparținea de com. Maieru), scrisă la 1864, se specifică: „Băuturile erau mied și bere. Crîșme nu erau, cui îi trebuia la nuntă și clacă ori moarte, aducea vinars cel mult o cupă două /1—2 litri/ de la tîrg din Bistrița. La toată casa era simediță / instalație de fermentare și limpezire a miedului/ și bere, și mergeau unul la altul vecinii și neamurile de se petreceau".[1] Tot din această monografie aflăm că: Vite țin oamenii feluri osebite; boi, cel mai bogat cîte 8 și 10, cel sărac cîte 2; cai, cel mai bogat cîte 15—25, cel sărac cîte 1; vaci, cel mai bogat cîte 30, cel sărac cîte 1, 2 sau 3". Halal sărăcie! zicem noi.

Hărnicia și bunăstarea oamenilor o putem constata și din „conscripția" de la 1750, unde tot preoții și învățătorul (ludimagister) dădeau exemplu: cîte 10 vite, 90—100 oi, 10 porci și cîte 25—30 stupi.

Într-adevăr, nu exista zahăr, care să producă diabet, obezitate și carii dentare, și nici alcool cu care oamenii să-și intoxice organismul, scurtîndu-și astfel viața. Deci folosind miere în loc de zahăr și mied în loc de țuică, oamenii își conservau sănătatea, ajungînd la vîrste centenare. Un exemplu de longevitate este și bătrînul țăran Tănase Todoran a lui Dănilă din Bichigi (lîngă Năsăud). Inițiator și conducător al răscoalei din Salva, de la 1736, a fost judecat și condamnat la moarte, în baza sentinței din 12 nov. 1763, prin tragere pe roată. („Todoran a lui Dănilă din Bichigiu, de 120 ani, să fie frînt cu roata de sus în jos, iar corpul lui să fie legat de roată...") Ceilalți 18 „aținători" la revoltă au fost condamnați la spînzurătoare.[5] Centenari au existat mulți, și mai există și azi, pentru că au dus o viață cumpătată și n-au cunoscut sedentarismul.

Revenind la conscripția din 1750, locuitorii au fost impuși la impozit pentru pămînt, animale și stupi, fapt ce a influențat negativ dezvoltarea apiculturii în zonă. De exemplu, dacă în 1750 la Maieru existau 336 stupi, cinci ani mai tîrziu, la 1755, mai

existau doar 97, şi la fel a scăzut numărul stupilor în toate comunele[6], fapt ce-a determinat autorităţile fiscale imperiale să reducă şi apoi să anuleze impozitarea stupilor (prin patenta din 8 aprilie 1775).

Stupăritul s-a practicat fără întrerupere, chiar aşa în stupi primitivi, fapt dovedit şi de numeroasele exponate apicole vechi (corn de bărcuit, stup din trestie, coşniţe, etc.) existente în muzeele din Sîngeorz-Băi, din Maieru şi în cel din Rodna. Un rol deosebit în dezvoltarea stupăritului îl aveau (aşa cum arătam mai sus) preoţii şi învăţătorii. Astfel, aflăm că la 1838, din ordinul vicarului din Năsăud, la toate şcolile din regiunea Rodnei şi a Năsăudului s-au introdus ca materii obligatorii de învăţămînt „pomicultura, legumicultura şi apicultura. Fiecare comună era obligată să aibă pentru acest scop un teren potrivit, în care elevii erau puşi să facă practică."[7] Familii fruntaşe de preoţi şi învăţători din Maieru (Ciorba, Coruţiu, Ilieş, Barna, etc.) îndrumau în meseria stupăritului nu numai elevii de la şcoală ci şi pe tinerii căsătoriţi sau pe alţi gospodari care le cereau sfatul. Mai existau şi alţi stupari Ureche, Ilieş şi alţii, din Maieru (Ilieş, Boşca şi Creţu figurează cu stupi şi la 1750 !), Domide, Iepureanu, Siminic ş.a., din Sîngeorz. De asemenea învăţătorul Vasile Rebreanu (tatăl lui Liviu Rebreanu) practica intens stupăritul la Maieru, pasiune pe care i-a imprimat-o şi fiului, care, deşi ajunse un mare scriitor şi preşedinte al Uniunii Scriitorilor din România, şi-a înjghebat o gospodărie la Valea Mare (Piteşti) unde pe lîngă livada de pomi şi viţă de vie mai avea şi 16 stupi, de care se îngrijea cu pasiune (L. Rebreanu : Jurnal, vol. II). Tatăl lui Liviu Rebreanu a adus, pe la 1889, primii stupi sistematici în Maieru (tip Dzierzon şi Berlepsch), „stupi cu fereastră", cum le ziceau măierenii. Un asemenea stup să află expus la muzeul din Maieru iar ceilalţi se află tot la Maieru, în proprietatea renumitului apicultor Niculiţă Ilieş, inventatorul apilarnilului. La aceşti stupi învăţătorul îşi ducea elevii ca să-i instruiască. Acest tip de stupi s-au răspîndit în Maieru şi Rodna pînă prin 1930, cînd au început a fi înlocuiţi cu tipul Layens ; în prezent s-a generalizat tipul orizontal (Dadant) şi cel vertical.

În cercetările sale printre manuscrisele nepublicate ale lui Liviu Rebreanu, Dl. Niculae Gheran a aflat nişte caiete în care scriitorul îşi aşternuse amintirile din copilăria sa. Aici Rebreanu îşi aminteşte de „butoaiele pline cu miere" înşirate în curtea unui evreu din Maieru, care achiziţiona miere de la cetăţeni pentru a o duce mai departe spre vînzare. Aici descrie cu haz cum copiii, cu nasul şi obrajii mînjiţi cu deliciosul nectar, se ospătau, cocoţaţi în vîrful butoaielor, pînă cînd unul a căzut cu totul în miere.

De mare ajutor în propăşirea şi modernizarea apiculturii a fost şi literatura apicolă, care se răspîndea prin intermediul şcolilor şi a preoţilor. În afară de „Cărticica de albinărit" din 1734 (un exemplar s-a mai păstrat la Aiud) au mai apărut şi alte lucrări, dintre care cea mai răspîndită în zona Rodna-Năsăud a fost „Manualu de stupăritu", scris de preotul gr. cat. Ioan Costin şi tipărit la Gherla în 1886, avînd 140 de pagini, lucrare foarte bine documentată pentru acel timp şi care combate cu vehemenţă uciderea albinelor la recoltarea mierii („Cea mai mare eroare care nu lasă să se poată progresa poporul nostru pe terenul stupăritului este uciderea albinelor. Acest rău trebuie să dispară pentru totdeauna, căci aşa ceva e un rău mare, e moartea industriei stupăritului". /pag. 5)./

Aşadar apicultura a cunoscut din cele mai vechi timpuri o frumoasă dezvoltare şi locuitorii care populează văile munţilor Rodnei au avut miere din belşug şi au şi în prezent, cu toate necazurile „moderne" care în ultimul timp ameninţă apicultura : poluare, radiaţii nucleare, insecticide, etc. Atîta timp însă cît vor mai exista flori vor exista şi albine ; cînd nu vor exista albine atunci nu vor mai fi nici oameni.

BIBLIOGRAFIE

1) Istoria parochiei Ilva-Mare, scrisă de Pavel Gălan la 1864, publicată de Pr. Ieronim Slăvoacă la 1906, Bistriţa.
2) Anuarul Institutului de Istorie Naţională, Cluj, 1924.
3) Conscriptionem duodecim pagorum distr. valachici Bistriciensis. Anno 1750. Inv. Berger, cota IV. A. Arh. Stat. Cluj.
4) Arhiva Someşană Nr. 28, Năsăud, 1940.
5) Arhiva Someşană Nr. 24, Năsăud, 1938.
6) Tabella individualis praestande contributionis pro Anno 1755/56, cota IV/A. 2020, Arh. Stat. Cluj.
7) E. Boşca-Mălin : Spicuiri din trecutul unui sat grăniceresc, Bucureşti, 1945.

Iarna meteorologică — iarna apicolă

Corneliu POP

Continuînd seria iernilor blînde din ultimul deceniu, în care excepția a fost doar cea din 1984—1985, iarna 1992—1993 se prefigurează a fi cu temperaturi situate ușor peste valorile medii multianuale, tenta de iarnă mai caldă decît în mod obișnuit urmînd să se facă simțită în sudul și estul României.

Cît va fi de „cald", dacă se poate vorbi de căldură iarna, veți putea aprecia din valorile termice probabile în cele trei luni hibernale.

În decembrie temperaturile medii lunare se vor situa sub 0°C în Transilvania, Maramureș și nordul Moldovei în celelalte regiuni limita de îngheț va fi depășită cu 1—2°C iar pe litoral chiar cu 5°C. Nopți geroase (sub —10°C) sînt posibile în cea mai mare parte a țării, exceptînd zonele de șes din sud. Vîrfurile de temperatură lunare a celor mai „calde" zile se vor diferenția pe teritoriu situîndu-se între 10 și 15°C. Cele mai ridicate temperaturi se vor produce în Cîmpia de Vest și pe litoral .

În ianuarie nopți geroase se vor consemna în toate regiunile, cele mai coborîte temperaturi putînd ajunge în centrul țării pînă la —25°C.

Zile cu temperaturi de peste 10°C vor apare doar sporadic în Banat, Oltenia și Dobrogea. În februarie temperaturile medii lunare se vor menține sub 0°C doar în centrul și nord-estul țării. Zile cu temperaturi maxime de peste 10°C sînt posibile în toată țara mai puțin nordul Tranasilvaniei.

Conform prognozei noastre, dificultăți vor întîmpina stuparii din nordul Transilvaniei, unde în ianuarie și februarie nu se conturează posibilitatea zborurilor de curățire. Apicultorii ce au lăsat în stupi la iernat faguri cu miere de mană vor risca slăbirea familiilor de albine ce vor suferi de nosemoză.

Revenind la perspectiva meteorologică a iernii apreciem că după un decembrie cu precipitații excedentare vor urma un ianuarie cu deficit de precipitații în vestul țării și februarie cu deficitul generalizat în toate zonele țării.

Ca fenomene deosebite caracteristice anotimpului se așteaptă ninsori viscolite în a doua parte a lunii decembrie, polei în ianuarie în sud și est și cețuri în februarie.

ÎNSÎRMAREA RAMELOR

(continuare din pag. 13)

fază inițială s-au folosit 5 sîrme orizontale ceea ce s-a dovedit prea mult ; pentru stupii orizontali se vor folosi însă 5 sîrme orizontale.

Sîrma de lîngă speteaza inferioară se montează la cca. 15 mm de această spetează ; cea de lîngă speteaza superioară la circa 8 mm distanță ; în cazurile în care această distanță este mai mare de 20 mm, fagurele artificial deseori se îndoaie sub greutatea albinelor lucrătoare și cresc celule de trîntori în această zonă foarte solicitată pentru puiet primăvara.

La aceste sîrme se mai adaugă una în formă de unghi ascuțit care are rolul de legătură și de consolidare a centrului superior al fagurelui ; această sîrmă se țese printre celelalte 4—5 sîrme orizontale. În acest fel sîrmele orizontale sînt aduse în mod cert pe același plan.

Fagurii astfel însîrmați nu au mai prezentat celule alungite (mărite) în zona A ; de asemenea nici ruperea fagurilor la transport sau centrifugare. Singurul inconvenient care s-a manifestat a fost acela de rupere a unor faguri în zona B, fagurii avînd miere de mană învechită, a fost necesar o durată foarte mare pentru centrifugarea mierii.

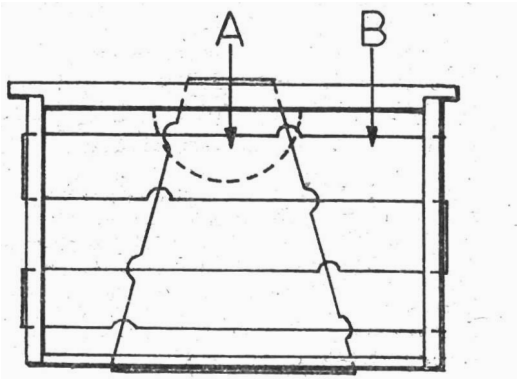

NOAPTEA DE AJUN

Gh. D. ȚUCUDEAN

La căsuța luminată
În odaia de la drum
Stau copiii și așteaptă
Până vine Moș Crăciun.

E Ajunul și pe uliți
S-au pornit colindătorii,
Rupînd de la streșini sulițI
Se mai războiesc cu norii.

Bunul stă și astă seară
O poveste să le spună
Auzită prima oară
Într-un stup de la regină.

Din parfumul povestirii
Spuse-n noaptea de Ajun
Și din flacăra iubirii,
Blînd, apare Moș Crăciun.

De bucate-i plină masa
Și copiii parcă spun
„Doamne, fericită-i casa
Unde vine Moș Crăciun !

Moșule cu gîndul bun
Și cu fapta luminoasă,
Mai întîi aș vrea să-ți spun
Bun venit la noi în casă.

Bine v-am găsit pe toți
Laolaltă astă seară,
Pe bunic și pe nepoți
Lîngă flacăra de ceară

Să fiți harnici ca albina
Voi copii, gingașe flori,
Supărări să n-aveți una !
Și să fiți ascultători.

Zicînd vorbele acestea
Se întoarce în neștire
Și împodobind povestea
Lasă daruri și iubire.

Noaptea binecuvîntată
Ca în basme se așterne
Peste casa luminată
Străjuită de troiene.

CALENDARUL LUCRĂRILOR PENTRU LUNA IANUARIE

(continuare din pag. 16)

să aibă suficient oxigen. Grijă ca albinele moarte în stup, zăpada sau gheața să nu astupe urdinișurile.

● Stuparul execută controale periodice (o dată pe săptămînă) prin **„ascultarea"** cu ajutorul unui furtun sau stetoscop, prin urdiniș, starea coloniilor: dacă se aude un bîzîit uniform înseamnă că familia iernează bine; dacă înregistrăm zgomote iritate și neuniforme, înseamnă că există o stare anormală care obligă la o conduită de **atenție și supraveghere** specială printr-un control ulterior de necesitate pentru a afla cauza reală în care se află colonia.

● Se procedează la verificarea cartoanelor așezate pe fundul stupilor și scoaterea albinelor moarte și a rumegușului de ceară.

● Se înlătură deranjamentele cauzate de unele păsări, mai cu seamă **pițigoi prin instalarea lîngă stupină — nu** în stupină — a unor hrănitoare cu hrană pentru aceste „păsări vînătoare de albine".

● **O grijă deosebită trebuie acordată** șoarecilor care, dacă nu sînt împiedicați de gratiile urdinișurilor, intră în stup și produc pagube conturbînd iernarea **liniștită a albinelor. Capcanele pentru combaterea** șoarecilor, inclusiv momelile otrăvite **nu** se instalează **pe stupi** ci în apropierea lor.

● Se evită deschiderea stupilor **pentru controlul interior.** Supravegherea și controlul stupinei, inclusiv ascultările interioare, din exterior, prin furtun sau stetoscop, se fac concomitent, în aceeași zi, la cît mai multe colonii.

● Deosebit de activitatea în stupină apicultorii se vor preocupa de procurarea și mai ales de reparația, curățirea și recondiționarea uneltelor apicole, inclusiv de pregătirea ramelor **necesare pentru noul sezon.**

● **Prin participarea la cursuri apicole, conferințe,** aprofundarea literaturii de **specialitate etc. stuparii continuă să-și îmbogățească și să-și perfecționeze cunoștințele teoretice și practice care să le permită ca în sezonul activ să dispună de o** cît mai temeinică pregătire profesional-apicolă.

● Se urmăresc prevederile buletinelor meteorologice din zonele în care sînt **amplasate supinele pentru adoptarea e**ventualelor măsuri necesare în situații neprevăzute excepționale.

● Se pregătește **defintivarea** planului activității stupinei pentru noul an apicol privind: mărirea capacității stupinei, procurarea de noi utilaje, evaluarea posibilităților de participare la stupărițul pastoral, **obținerea de informații** organizatorice pentru deplasarea în anumite zone la pastoral etc.

ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

Ing. Traian VOLCINSCHI

— Cum se face degustarea unei mieri ?

Pentru determinarea calităţii unei mieri se face analiza organoleptică prin degustare şi aprecierea ei cu ajutorul simţurilor în gneralal vederii, mirosului şi gustului în special (ca şi degustarea vinurilor).

Se urmăreşte aspectul mierii, puritatea, fluiditatea, culoarea, aroma, mirosul, gustul, starea şi modul de prezentare în conformitate cu specificul caracteristic fiecărui sort floral.

Degustarea mierii se face în trei faze succesive. Fiecare fază corespunde reacţiei naturale pe care oricine o poate avea în faţa unui produs alimentar în general, în cazul nostru a unei mieri. Întîi o privim, apoi o mirosim şi în cele din urmă o degustăm. Aceste faze succesive vizuală, olfactivă, şi gustativă sînt percepute, interpretate, analizate şi apreciate de către degustător. Pentru o documentare amănunţită vă recomandăm lucrarea editată de APIMONDIA în anul 1977 cu titlul : „Gustul mierii".

— Cît durează procesul de limpezire al mierii ?

Timpul necesar pentru limpezirea mierii este în funcţie de vîscozitatea ei, de înălţimea maturatorului şi de temperatură. Astfel limpezirea unui strat de miere de 1 m înălţime la diferite temperaturi durează :

la 10° — 15 zile
la 15° — 6,5 zile
la 20° — 3 zile
la 25° — 1,5 zile
la 30° — 18 ore
la 35° — 10 ore

— Care sînt factorii care declanşează agresivitatea albinelor ?

Agresivitatea albinelor, care poate ajunge uneori pînă la a face imposibilă apropierea de stup este îndreptată atît împotriva apicultorului, cît şi a albinelor străine, viespilor şi altor vieţuitoare, fiind influenţate de numeroşi factori : Principalul factor este rasa. Dar în cadrul rasei agresivitatea variază de la o familie la alta, iar în cadrul aceleiaşi familii, chiar de la o albină la alta. Agresivitatea se declanşează la mirosul de venin şi la mişcările bruşte şi grăbite ale apicultorului în special în perioadele lipsite de cules. Chiar în plin cules, înainte de furtună pe un timp mai rece, înnorat şi cu vînt, albinele devin mai agresive. Faptul se explică prin presiunea atmosferică ridicată şi a prezenţei în aer a electricităţii, cît şi prin alţi factori atmosferici. Albinele reacţionează energic faţă de orice acţiune străină. O simplă lovitură în peretele stupului le declanşează imediat agresivitatea ca şi folosirea exagerată a fumului înainte de a examina familia. Ţinuta vestimentară a apicultorului poate fi de asemenea o cauză. Culorile închise, în special negru, pulovere din lînă, părul dezordonat, mirosurile de colonie sau alcool pot provoca agresivitatea albinelor, stînjenind pe apicultor în munca sa.

— Cum este alcătuită şi cum se foloseşte rama de măsurat ?

Rama de măsurat, sau rama Netz are forma şi dimensiunea exactă a tipului de ramă folosită în stupină. Prin întinderea unor sîrme pe vertical şi orizontal lumina ei interioară este împărţită în pătrăţele de 5 × 5 cm. Suprafaţa fiecărui pătrăţel din reţea este de 25 cm^2 avînd în cuprinsul său exact 100 celule de albine lucrătoare. sau 60 celule de trîntori. Cu ea se măsoară precis suprafaţa puietului în dm^2. Pentru uşurarea calculelor şi aflarea dintr-o dată a suprafeţelor ocupate cu puiet în dm^2, unele din sîrmele ramei de măsurat sînt vopsite cu roşu : cele verticale şi cele orizontale ce cuprind cîte un grup de 4 pătrăţele. În felul acesta în rama reţea de măsurat apar pătrate mari de cîte un dm^2, delimitate de aceste sîrme vopsite cu roşu.

— Cum se face dresajul albinelor ?

Prin dresaj se crează albinelor reflexe condiţionate de gust şi miros pentru un anumit parfum de flori.

Pentru aceasta, adunăm florile pe care dorim să le cerceteze albinele şi pregătim de seara un sirop preparat din 500 grame zahăr la un litru de apă. După fierbere se

lasă să se răcească pînă ajunge la temperatura de 20—25°, cînd în sirop se introduc florile culese fără frunze, pînă cînd ele ocupă cel puțin trei sferturi din vas. Vasul se acoperă cu capac și se lasă peste noapte acoperit pentru ca eterurile volatile ale florilor să se înglobeze bine în sirop. Dimineața soluția se strecoară și se administrează în hrănitor familiilor de albine în porții de 100—150 de grame pentru ca albinele să-l poată lua repede. Este bine ca puțin sirop să se toarne și printre intervalele dintre rame pentru ca acestea să vină în contact cu cît mai multe albine culegătoare. În felul acesta se formează mai repede reflexul condiționat la culegătoarele stupului pentru floarea respectivă.

Hrănirea de dresaj durează 5 zile urmate de o pauză de 5 zile după care se repetă. Se întîmplă uneori ca rezultatele obținute prin dresajul albinelor la polenizarea unei culturi, să nu dea rezultate dorite în special cînd ele au un cules bun de la o altă plantă a cărei înflorire coincide cu cea care trebuie polenizată.

Miulescu G. Constantin *din comuna Pietrari, județul Vîlcea ne transmite printr-o scrisoare părerea lui personală și a altor apicultori și ne întreabă: De ce aceeași matcă care depune aceleași ouă în celulele normale ies albine, iar în cele mărite ies trîntori?*

— Părerea domnului Minulescu Constantin care susține că ouăle depuse de matcă în celulele mai mari de trîntori sînt nefecundate, iar ouăle depuse în celule mai strîmte de albine lucrătoare sînt fecundate corespunde cu realitatea. Totodată este justă și afirmația prin care susțineți faptul că mărimea celulei fagurelui (celulele de albine lucrătoare și cele de trîntor) influențează fecundarea sau nefecundarea ouălelor depuse de matcă. Astfel în timpul depunerii ouălelor de către matcă, în celulele mai strîmte se exercită o presiune asupra abdomenului mătcii respectiv asupra spermatecii, fapt care influențează fecundarea oului depus din care vor rezulta albine lucrătoare. Acest fenomen nu se întîmplă în celulele mărite de trîntor unde ouăle despuse de matcă sînt nefecundate. Este binecunoscut faptul că la albina meliferă trîntorii se nasc din ouă nefecundate numai prin partenogeneză.

Partenogeneza este specifică albinelor și constă în proprietatea de a da naștere unui organism dintr-un ovul nefecundat — deci trîntorii nu au tată.

Factorul determinant în obținerea albinelor lucrătoare sau a trîntorilor este fecundarea sau nefecundarea oului depus de matcă. În unele situații cînd din anumite afecțiuni la nivelul spermatecii accesul spermei la ovule este blocat sau cînd matca își epuizează rezerva de spermă din spermatecă acestea devin mătci trîntorițe și depun ouă nefecundate în celulele de albine lucrătoare de unde vor rezulta de asemenea numai trîntori.

— *Care este mierea cea mai bogată în săruri minerale?*

Din literatura de specialitate rezultă că **mierea de mană este** cea mai bogată în săruri minerale. Ea are în același timp o valoare alimentară superioară, precum și o putere antibiotică. Din cauza conținutului mare de săruri minerale, mierea de mană nu se recomandă a se folosi la iernarea familiilor de albine fiind mai greu digestibilă pentru albine în această perioadă a anului. Ea este însă excelentă pentru consumul uman.

— *Cum parazitează Braula coeca (păduchii albinelor)?*

Parazitul fixat pe toracele mătcii sau a albinei lucrătoare trece și se fixează cu ajutorul pulviusului de la membrele posterioare pe perișorii de pe capul albinelor, orientatat cu capul în jos, excitînd cu membrele anterioare aparatul bucal al gazdei pînă ce aceasta regurgitează o picătură de miere pe care parazitul apoi o consumă. După ce s-a săturat, se întoarce pe toracele gazdei cedînd locul unui alt parazit care este dornic să-și consume hrana. Pe lîngă faptul că parazitul produce o neliniștire și chiar o iritare a gazdei, îi consumă o parte din hrană ceea ce duce în cazul mătcilor (care sînt parazitate în mod preferențial) la o scădere a activității ouatului și deci la slăbirea familiei. În momentul cînd albinele întind trompa către matcă, păduchii îngrămădiți pe capul acesteia își întind și ei trompele și sug hrana fără nici un efort. S-a constatat că o matcă infestată de un număr de 12 păduchi încetează ouatul. În literatură se menționează că pe o matcă s-au găsit și 40 de astfel de paraziți.

ALBINA ŞI FOLCLORUL

În Antichitate, dedicată lui Apollon, zeul medicinei, muzelor şi poeţilor, albina era considerată ca o divinitate la dorinţa lui Zeus cel atotputernic din Oymp. Acesta ar fi transformat în albină o foarte frumoasă femeie, Mellisa, care a fost denumită zeiţa Albina-Melissa.

Grecia considera albina ca prezicătoare a unui talent viitor sau a unei protecţii speciale din partea zeilor. Platon, divinul şi celebrul filozof, ar fi avut în somn buzele acoperite cu miere.

Pindar, cel mai cunoscut poet liric în Grecia, copil fiind, ar fi fost înconjurat de albine care au construit faguri pe buzele sale.

Trebuie menţionat ataşamentul albinelor pentru persoanele ilustre, astfel la moartea lui Orfeu, poetul liric, toate albinele ar fi murit în Tracia.

Legendele Antichităţii nu a fost uitate şi, prin analogie, vor influenţa mai ales la alegerea sfinţilor creştini, protectori ai apiculturii şi albinei. Sfîntul Ioan Chrysostomul a fost ales ca mare patron al albinelor. Acest sfînt, a cărui elocinţă şi opere se cunosc, a fost supranumit „Gură de aur" şi tradiţia susţine că în timpul somnului albinele se aşezau pe gura sa. În plus, o veche cronică a lui Jean Bernard Fourain relatează că la moartea sa, un roi „a întunecat cerul şi a intrat pe fereastră în camera sa pecetluind cu ceară buzele sale".

Există şi alte credinţe şi obiceiuri populare considerate ca sursă de reuşită pentru apicultori. De exemplu, în unele regiuni se aşează în stupi medalii reprezentînd pe Sfîntul Benedict sau se aduce miere Fecioarei, pentru a feri stupii de accidente.

În Wallonia, există obiceiul să se aşeze pe fiecare stup cruciuliţe din ceară sfinţită în ziua Purificării, pentru a îndepărta fulgerele, sau în Vinerea Mare, pentru a avea albine harnice şi fidele.

Unele credinţe vechi considerau albinele ca lucruri sfinte şi ele nu se vindeau. Altele considerau albinele ca rude şi ele nu rămîneau indiferente la „viaţa familiei". În plus, li se atribuia rolul protejării casei şi de alungare a spiritelor malefice. Ele trebuiau ţinute la curent cu evenimentele casei.

În Elveţia şi Bretania, cînd avea loc o naştere, stupilor li se prindea o bucată de stofă roşie sau de altă culoare veselă, pentru a se anunţa fericitul eveniment. În Germania, cînd se celebra o căsătorie, cuplul se prezenta stupilor, rugîndu-i să le rămînă fideli. În cazul decesului stăpînului, se obişnuia prinderea unei panglici negre stupilor; în Normandia, aceştia erau acoperiţi cu o pînză neagră, spunîndu-li-se „părintele vostru a murit".

Cînd se visau albine sau miere, era semn rău. În Roma antică, apariţia unui roi la începerea unei bătălii era un sinistru augur. Hannibal, a văzut un roi aşezîndu-se pe un copac în apropierea cortului său, a fost învins de Scipion. Virgiliu în Eneida nota că un roi rătăcitor s-a aşezat pe laurul sacru din palatul regelui Latinus şi bătrînul a înţeles că patria sa va fi cucerită. În Anglia, cînd un roi se aşeza pe o bucată de lemn mort, era semn de nenorocire, la fel cînd o „albină mascul" intra într-o casă, era semn de moarte.

Dacă un roi pierdut nu era regăsit după 3 zile, copii îşi pierdeau părinţii şi, dacă primul roi al anului era capturat de o tînără fată, aceasta se mărita în acel an.

În 1625 exista credinţa că dacă cineva purta asupra sa un cioc de ciocănitoare verde, acesta era ferit de înţepături.

În Antichitate, albina era simbol al curăţeniei şi purităţii. Emblemă a autorităţii în vechiul Egipt, albina îl reprezenta pe Faraon. Asociată cu o bucată de stuf, exprima suveranitatea în Egiptul de Jos. Despre un rege care domnea asupra întregului Egipt se spunea că „a căsătorit stuful cu albina". Această concepţie a Antichităţii a fost preluată de Napoleon, care a făcut din albină emblema sa imperială; ea apărea pe mantaua împăratului şi pe leagănul regelui Romei.

În Grecia, albina era simbolul elocinţei; la Roma, reprezenta fericirea.

Mai recent, unele societăţi de economii au făcut din albină emblema lor; ca figurează la Bruxelles pe Hotel de la Banque Nationale (Clădirea Băncii Naţionale).

Traducere de Liliana BRETOTEAN din „Journal suisse d'apiculture" — august 1991.

PROPRIETĂŢILE LĂPTIŞORULUI DE MATCĂ

Paradoxal, în ciuda progreselor ştiinţei care face posibilă purificarea majorităţii alimentelor, uneori elemente esenţiale ale compoziţiei lor ar putea aduce prejudicii sănătăţii. Ne orientăm deci spre cercetări asupra alimentelor naturale, lăptişorul de matcă, de exemplu, ca un complement dietetic foarte adecvat.

Dacă se analizează compoziţia sa calitativă, se găseşte în ea cea mai vastă varietate de elemente nutritive (proteine, lipide, săruri minerale, vitamine etc.).

Ansamblul acestor componente are o proprietate nutritivă care antrenează o acţiune sinergică în organismul uman, şi care îşi dezvoltă întreaga forţă.

Lăptişorul de matcă este un produs care se prezintă ca o emulsie semifluidă de culoare albă către alb gălbui, cu gust acidulat, uşor picant şi nu prea dulce, cu miros de mărar, cu reacţie net acidă (pH 3,5—4,5).

Producerea lăptişorului de matcă

Trebuie notat caracterul endogen al lăptişorului de matcă. Relaţia care există între diferitele produse ale stupului şi albină este următoarea :

Substanţă	*Origine principală*
Lăptişor de matcă	endogenă (glande hipofaringiene)
Polen	**exogenă**
Miere	exogenă
Ceară	endogenă (glande cerifere)
Propolis	exogenă (plop)

(endogen = care se formează în interior)

(exogen = care se formează în exterior)

Lăptişorul de matcă este un produs secretat de glandele hipofaringiene, care se prezintă sub formă de şiraguri situate simetric la dreapta şi la stînga în capul albinei lucrătoare, şi de către glandele mandibulare ale albinei doică (albine între 5 şi 4 zile), cînd ele dispun de polen, apă şi miere. Lăptişorul de matcă este de origine endogenă, căci este produs exclusiv de albină, faţă de alte produse apicole care sînt rezultatul transformării substanţelor din floră şi apă.

Lăptişorul de matcă este alimentul larvelor de lucrătoare şi al trîntorilor pînă în a treia zi ; larvei de matcă pînă în a cincea zi ; a mătcii adulte toată viaţa. Durata de viaţă net diferenţiată a mătcilor şi lucrătoarelor se explică prin distribuirea acestui aliment extraordinar care are un ciclu evolutiv, şi care decide transformările fizice şi genetice. Matca are o durată de viaţă aproximativă de 5 ani, în timp ce albina lucrătoare trăieşte doar 30—45 zile, cu excepţia albinelor de toamnă care vor trăi şi peste iarnă.

Lăptişorul de matcă este deci secretat de glandele hipofaringiene şi mandibulare. Aceste glande prezintă clar o diferenţă anatomică şi morfologică.

Glandele hipofarngiene fac biosinteza acidului 10-hidroxidecenoic, în timp ce glandele mandibulare biosintetizează un amestec de acizi graşi, compus în principal din acidul 9-oxodecenoic şi sintetizează de asemenea acidul 10-hidroxidecenoic, deşi în cantităţi mici.

Lăptişorul de matcă este produsul acestor două glande. Alimentaţia este un factor la fel de influent ca şi activitatea glandelor. Polenul este sursa cea mai importantă pentru biosinteza acestor acizi graşi. O altă influenţă decisivă, în afară de creşterea funcţionării acestor glande, este vîrsta albinei.

În perioada de iarnă (temperatură sub 14°C) glandele îşi întrerup activitatea, pentru a o relua în primăvară, la începutul înfloririi, cînd ele sînt reactivate. În timpul acestei perioade latente, la începutul primăverii, cantitatea de lăptişor de matcă are o valoare calitativă mai mică şi, pe măsură ce se reia activitatea, glandele măresc valoarea acizilor organici care compun lăptişorul de matcă.

Cantitatea de lăptişor de matcă poate fi alterată printr-o slabă participare a albinelor, datorată lipsei de activitate a glandelor. Dacă relaţia Mg/Ca (magneziu şi calciu) este egală cu 4 microgame (µg) şi cea K/Na (potasiu şi sodiu) este egală cu 8µg pe un reziduu uscat, ne găsim în faţa unui eşantion obţinut cînd glandele nu erau suficient de active. Din contră, dacă relaţia Mg/Ca este egală cu 2µg şi cea K/Na cu 5µg pe un reziduu uscat, aceasta înseamnă că eşantionul de lăptişor de matcă este obţinut cu albine suficient de stimulate, cu glande în plină expansiune.

Un alt parametru care arată gradul de participare a albinelor sînt amino-acizii liberi. Cînd valorile amino-acizilor esenţiali sînt scăzute şi valorile amino-acizilor neesenţiali sînt ridicate, albina metabolizează o valoare ridicată de amino-acizi

și implică o creștere a activității ; este momentul cînd lăptișorul de matcă va avea calitatea cea mai bună.

O altă cauză care poate diminua calitatea lăptișorului de matcă este o conservare sau manevrare defectuoasă. Proporția acizilor organici variază mult, ea depinde de îmbătrînire. O temperatură ridicată crește și procesul de îmbătrînire. Aerul, lumina și căldura modifică foarte repede proprietățile lăptișorului de matcă și aspectul său organoleptic.

Compoziția chimică

Diferite studii biochimice folosind numeroase tehnici de identificare au relevat compoziția lăptișorului de matcă. Principalele elemente întîlnite pînă acum sînt următoarele :

În reziduurile uscate se găsesc :

Apă	65,3%
Reziduuri uscate	34,7%

În aceste proteine se găsesc :

Alamină	1,6%
Valinină	3,0%
Glycină	1,6%
Izoleucină	3,0%
Leucină	2,9%
Treonină	2,9%
Serină	3,7%
Hidrați de carbon	37,8%
Cenușă	2,0%

(printre care se găsește acidul 10-hidroxidecenoic)

Vitamine : (mg/100 g)

A	1,10%
D	0,02%
E	5,00%
B_1	2,06%
B_2	2,77%
B_6	11,90%
B_{12}	0,15%
Acid pantotenic B_5	52,80%
PP	42,42%
Acid ascorbic	2,00%
Acid folic	0,40%

Proteine	48,2%
Triptofan	prezent
Metionină	0,5%
Fenilalanină	2,8%
Acid aspartic	8,3%
Acid glutamic	4,9%
Tirozină	2,9%
Lyzină	3,3%
Arginină	3,4%
Lipide	10,4%
Alți componenți	1,7%

Amino-acizi liberi în	%
Inositol	42,00%
Alamină	1,70%
Valină	1,70%
Glycină (glicocol)	2,10%
Izoleucină	1,30%
Leucină (glicocol)	13,30%
Prolină	13,90%
Treonină	1,00%
Serină	3,50%
Acid amino-butiric	3,50%

Printre aceste componente ale lăptișorului de matcă, întîlnim substanțe minerale și oligo-elemente, între altele potasiu, fier, cupru, siliciu și magneziu.

Vitaminele și oligo-elementele au o funcție protectoare a proceselor metabolice și favorizează păstrarea sănătății.

Un procent mic din substanța uscată se pierde treptat în timpul analizelor. Cercetările au arătat deja că ele conțin substanțe extrem de volatile, ceea ce asigură o acțiune sinergică și puternică lăptișorului de matcă. Aceasta s-a explicat prin ultimele rezultate ale investigațiilor realizate la Universitatea Tamagawa (Japonia) pe produsele albinei și în special pe lăptișorul de matcă, pentru a promova extinderea aplicațiilor sanitare. Rezultatele ajung deja în țările europene, unde se studiază serios utilizarea acestui produs care este lăptișorul de matcă.

Proprietățile nutritive ale lăptișorului de matcă.

Incluzînd acest produs în regimul nostru alimentar, beneficiem de numeroase avantaje nutritive, terapeutice și dietetice, ca preventiv al unor carențe nutritive.

Prin conținutul său bogat în elemente esențiale, lăptișorul de matcă are importanță din punct de vedere calitativ, prin asociere cu componentele sale și prin acțiunea sinergică a acelorași componente. De aceea, administrarea lor este indicată în caz de carență nutritivă mai ales la copii, sportivi și persoane în vîrstă.

S-a demonstrat, la nivel patologic, că lăptișorul de matcă are o acțiune bacteriostatică datorată conținutului său în acizi organici 10-hidroxidecenoici care se găsesc în fracțiunea lipidică.

Pînă astăzi, am demonstrat că lăptișorul de matcă joacă un rol de accelerare a creșterii. Concluziile cercetătorilor au ajuns de asemenea la un nivel interesant privind acțiunea care favorizează și crește consumul de oxigen din țesuturi. Alte încercări clinice ne arată acțiunea lăptișorului de matcă asupra rezistenței la oboseală și frig.

Concluzia cea mai evidentă și interesantă a tuturor acestor studii în curs subliniază toate beneficiile acțiunii sinergice a tuturor componentelor lăptișo-

rului de matcă pentru a compensa carențele nutritive.

Un aspect interesant în legătură cu puterea nutritivă a lăptișorului de matcă este doza care trebuie consumată. Într-adevăr, prima concluzie pare să indice că nu există o doză universală. Dar este posibil pentru fiecare aplicare să se studieze o doză concretă. În prezent nu există nici un rezultat definitiv. Se recomandă în general să se administreze 100 mg de produs uscat pe zi în timpul unei perioade de două luni, cu o pauză de două trei luni înainte de reluarea unui nou tratament.

Pentru cel care dorește să se informeze asupra nivelului actual de cunoștințe și investigații privind diferitele aplicații nutritive și terapeutice ale lăptișorului de matcă, recomandăm lectura volumului celui de-al XXX-lea congres de apicultură de la Nagoya (Japonia) publicat de APIMONDIA.

Traducere de Liliana BRETOTEAN din Journal suisse d'apiculture nr. 6/1990
După M. PILAR BROTO SOUCHEIRAN (SPANIA)

O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ CREȘTERII ALBINELOR

În ziua de 2 septembrie a.c., o moarte fulgerătoare și năpraznică l-a răpit din mijlocul nostru pe Dr. Ing. SABĂU ALEXANDRU (SANDU), fost șef de lucrări la Universitatea de Științe Agricole din Cluj, eminent om de știință și deosebit practician apicol.

Născut la Cluj, în ziua de 8 Martie 1934, dintr-o familie de oameni modești, școala primară și gimnaziul îl face în municipiul Turda. În anul 1957, absolvă Facultatea de Agronomie din Cluj cu nota maximă.

De copil a avut pasiunea pentru albine, fapt ce a făcut ca la nici un an de la absolvirea facultății să fie numit cercetător la „Stațiunea apicolă — sericicolă Rușețu", județul Buzău, unde a lucrat până în anul 1960.

În perioada în care a lucrat la Rușețu, cei care l-au cunoscut au putut observa pe tînărul pasionat pentru cercetare, bun practician apicol și un desăvîrșit organizator.

În luna iulie 1960, a fost transferat la Institutul Agronomic din Cluj, la început ca cercetător principal la „Ferma didactică Mănăștur — Cluj. În anul 1964, a fost numit asistent universitar, iar în anul 1972, este avansat în funcția de șef de lucrări — șef la disciplina — APICULTURA — în cadrul Facultății de zootehnie și Medicină Veterinară din Cluj, funcție din care s-a pensionat medical.

În anul 1975, a obținut titlul de Dr. Ing. în științe agricole. Teza de doctorat ce a susținut-o a fost tot din apicultură.

A publicat peste 42 lucrări științifice, multe cursuri și caiete de lucrări practice în : apicultură, zootehnie etc.

Crescut între albine, printre stupi el a avut o deosebită prețuire pentru această străveche îndeletnicire, căreia i-a închinat puținul său timp liber, o deosebită dăruire de sine.

Sabău Alexandru, în paralel cu activitatea de cercetare și învățămînt, a desfășurat și o intensivă muncă obștească în cadrul Asociației Crescătorilor de Albine filiala județeană Cluj, contribuind prin experiența sa la formarea multor apicultori, a făcut parte din comitetul de conducere a filialei județene Cluj.

Pentru activitatea desfășurată în cadrul Asociației Crescătorilor de Albine, a fost distins cu diplome și medalii de către Asociația Crescătorilor de Albine din România.

Apicultorii din județul Cluj, regretă pierderea prematură a unui om de omenie, a unui cercetător și cadru didactic de înaltă ținută profesională, a unui apicultor practician deosebit, a unui om iubit de toată lumea, care și-a închinat întreaga viață, întreaga putere de muncă pentru creșterea albinelor.

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească în pace !